

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Серія „Науковці університету”

ПРОФЕСОР НІНА ТАРАСЕВИЧ

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

До 75-ліття від дня народження

Полтава
ПНПУ імені В. Г. Короленка
2011

УДК 016:37:[929]

ББК 91.9:74

Т 19

Професор Ніна Тарасевич : біобібліографічний покажчик :
Т19 до 75-ліття від дня народження / упоряд. Г. О. Кудряшов. —
Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. — 140 с. : іл.
(Серія „Науковці університету”)

ISBN 978-966-2538-09-0

*Рекомендувала до друку вчена рада
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
(протокол № 7 від 31 січня 2011 р.)*

Упорядник — Гліб Олексійович КУДРЯШОВ

У виданні представлено персональну бібліографію професора Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Ніни Миколаївни Тарасевич. Покажчик, укладений із нагоди 75-ліття від дня народження вченої, містить відомості про життя, педагогічну та творчу діяльність знаного в Україні педагога, одного із зачинателів викладання у вишах колишнього СРСР та незалежної України курсу „Педагогічна майстерність”, авторки численних наукових та методичних праць. В одному з розділів зібрано спогади та вітальні слова колег, учнів і друзів ювілярки. Хронологічний та алфавітний покажчики висвітлюють науковий доробок професора Н. М. Тарасевич.

Біобібліографічний покажчик стане в нагоді науково-педагогічним працівникам, фахівцям у галузі педагогічної майстерності та педагогіки, студентам, аспірантам, докторантам, ад'юнктам, учителям, бібліотечним працівникам, а також усім, кого цікавить постать професора Н. М. Тарасевич.

Рецензенти:

Лариса Леонідівна Король — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загального і слов'янського мовознавства та іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ярослава Василівна Прихода — кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Національної спілки журналістів України.

ISBN 978-966-2538-09-0

© Г. О. Кудряшов, концепція видання, 2011
© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011

ВІД УПОРЯДНИКА

Старійшина

полтавської педагогічної громади

На знак приязні до професора Ніни Тарасевич

Біобібліографічний покажчик „Професор Ніна Тарасевич”, який тримаєте в руках, видано на пошану знаного в Україні вченого й педагога-практика, кандидата педагогічних наук, професора кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Ніни Миколаївни Тарасевич із нагоди ювілею – 75-ліття від дня її народження. Це інформаційне видання – своєрідний дарунок ювілярці – є першою спробою обнародування значного наукового доробку професора Ніни Тарасевич.

„До цього приміщення заходиш з хвилюванням. Тут навчалися А. С. Макаренко і В. О. Сухомлинський. <...> Минули роки. Багато випускників було в інституті з того часу. Та й ті, хто вже працює, і ті, хто вчиться, глибоко шанують видатних радянських педагогів, опановують їх педагогічну спадщину”, – такими словами зробила зачин до своєї статті про випускників Полтавського педагогічного вишу Антона Макаренка та Василя Сухомлинського Ніна Миколаївна Тарасевич (Вчимось у великих педагогів / І. Кривонос, Н. Тарасевич // Зоря Полтавщини. – 1972. – 23 вересня. – С. 4). Ідучи назустріч своєму столітньому ювілеєві, Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, переступивши поріг ХХІ сто-

річчя, учинно зберігає традицію шанобливого ставлення до предтеч своєї теперішньої слави. І, без сумніву, в когорті славних імен, які творили велику університетську історію, променіє ім'я професора Ніни Тарасевич.

Ніна Миколаївна — свідок двох великих і цілком історично закономірних перевтілень Полтавського педагогічного вишу: 1999 року інститут став університетом, 2009 рік подарував одному з провідних вищих педагогічних закладів України статус національного. Однак Ніна Миколаївна, яка присвятила університетові 44 роки свого життя в праці та звитязі, не лише радо споглядала за історичними змінами в житті такого рідного університету. Вона — активний учасник цих вікопомних перетворень. І внесок професора Ніни Тарасевич у становлення новаторських педагогічних ідей у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка та в розвиток вищої освіти на Полтавщині важко переоцінити. Іваном Андрійовичем Зязюном, Ніною Миколаївною Тарасевич та іншими науковцями й методистами Полтавського педагогічного інституту 1979 року було підготовлено першу програму спецкурсу „Основи педагогічної майстерності” для випускників інституту, що стало запорукою розробки і створення програм із нової для педагогічного світу навчальної дисципліни для всіх педагогічних вишів СРСР. З ініціативи тодішнього ректора інституту І. А. Зязюна 1 червня 1981 року було створено першу самостійну кафедру педагогічної майстерності, серед фундаторів якої почесне місце належить Ніні Тарасевич, яка стала першою її завідувачкою. Саме полтавська кафедра педагогічної майстерності започаткувала новий напрямок у педагогіці — розробку особистісно орієнтованої технології професійної підготовки вчителя. У 1983 році Міністерство освіти СРСР затвердило програму полтавських авторів для всіх педагогічних інститутів країни. І сьогодні виші України та країн СНД радо користуються науковими та навчально-методичними здобутками полтавських освітян. За активної участі професора Ніни Тарасевич створено численні підручники з педагогічної майстерності, хрестоматії, методичні посібники тощо. Тож успіхи професора Ніни Тарасевич у науковій та навчально-виховній роботі гідно відмічені державними нагородами та відзнаками.

Та за фактами біографії не можна не помітити долю професора Ніни Тарасевич стати людиною для людей – іти по життю з високим званням Навчителя. У білоруській мові педагогічна професія називається в онакий спосіб – настаўнік. Гордо й піднесено. (Посилання на одну зі слов'янських мов не випадкове: родове коріння Ніни Миколаївни також п'є сік і білоруської землі.) Якщо вірити словникові іншомовних слів, педагог – людина, яка веде за собою. Коли ж об'єднати всі ці красиві слова і промовити їх укупі... – до студентської аудиторії заходить професор Ніна Тарасевич.

Сьогодні Ніна Миколаївна Тарасевич, очолюючи наукову школу педагогічної майстерності в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка, продовжує науково-методичну роботу з проблеми вдосконалення професійної педагогічної підготовки студентів і магістрантів, керує аспірантськими, магістерськими та дипломними роботами, створює та готує до друку нові навчально-методичні розробки. Одне слово, бере активну участь у подальшому розвитку альма-матер Антона Макаренка, Василя Сухомлинського й багатьох інших педагогів, якими пишається освіта України.

Ушановуючи досягнення Ніни Миколаївни Тарасевич у багатолітній науковій, навчально-методичній та виховній діяльності, маємо певність, що біобібліографічний покажчик „Професор Ніна Тарасевич” стане активною частиною національного бібліографічного фонду і буде надійним джерелом для подальшого вивчення життя, наукової та педагогічної діяльності професора Ніни Тарасевич.

ПОДЯКА

Упорядник біобібліографічного покажчика „Професор Ніна Тарасевич” дякує всім, хто долучився до реалізації цього видавничого проекту. Осібно за сприяння появи в світ цього інформаційного видання складаємо подяку:

Миколі СТЕПАНЕНКОВІ – докторові філологічних наук, професорові, ректорові Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Вікторіві ЛАГНУ – докторові фізико-математичних наук, професорові, проректорові з наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Сергієві ГЕРМАШЕВСЬКОМУ – проректорові з соціальної роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Світлані СПРЯКОВІЙ – директорові наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ірині ЛЕСУНОВІЙ – заступникові директора наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Валентині ОРЄХОВІЙ – заступникові директора наукової бібліотеки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Галині КОВІЦІ – дизайнерові редакційно-видавничого відділу Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ларисі ЗАПЕЦІ – провідному фахівцеві відділу кадрів та діловодства Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ларисі КОРОЛЬ – кандидатів педагогічних наук, доцентові кафедри загального і слов'янського мовознавства та іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Ніні ПИВОВАР – доцентові кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Дар'ї РОЗУМНЯК – фотохудожникові, студентці факультету філології та журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Vestigia semper adora

Біографія

професора Н. М. Тарасевич

Завжди шануй сліди минулого

БІОГРАФІЯ ПРОФЕСОРА Н. М. ТАРАСЕВИЧ

9 лютого 1936 – народилася в м. Ромнах Сумської області в родині Миколи Даниловича Тарасевича та Зої Костянтинівни Сіваєвої. Дідусь, Данило Павлович Тарасевич, служив ревізором Любаво-Роменської залізниці. Бабуся, Людмила Михайлівна, закінчила Слуцьку гімназію (Білорусь). Неоціненну роль у долі Ніни Тарасевич відіграв вітчим – Дмитро Родіонович Вітанов, якому судилося замінити дівчинці рідного батька.

1950 – закінчила семирічну школу № 80 станції Бердянськ Сталінської залізниці.

1950–1954 – навчання в Жданівському педагогічному училищі Сталінської області (нині – м. Маріуполь Донецької області).

Ніна Тарасевич – студентка Жданівського педагогічного училища

В ы п и с к а

Приложение № 2

из семестровых и экзаменационных ведомостей

к ДИПЛОМУ № _____
(без диплома не действительна)

Тов. Тарасевич Нина Николаевна за время пребывания в
Ждановском педагогическом училище Министерства Просвещения УССР с 19 50 по 54 19 год обнаружила
следующие знания:

Русский язык	<u>нет</u>
Методика русского языка	<u>нет</u>
Украинский язык	<u>нет</u>
Методика украинского языка	<u>нет</u>
Арифметика	<u>нет</u>
Методика арифметики	<u>нет</u>
История КПСС	<u>нет</u>
Педагогика	<u>нет</u>
Русская литература	<u>нет</u>
Детская литература	<u>нет</u>
Украинская литература	<u>нет</u>
Геометрия	<u>нет</u>
Алгебра	<u>нет</u>
Физика	<u>нет</u>
Химия	<u>нет</u>
Природоведение	<u>нет</u>
Методика природоведения	<u>нет</u>
Основы Дарвинизма	<u>нет</u>
Новая история	<u>нет</u>
История СССР	<u>нет</u>
История Украины	<u>нет</u>
Методика истории	<u>нет</u>
Конституция	<u>нет</u>
География	<u>нет</u>
Методика географии	<u>нет</u>
Школьная гигиена	<u>нет</u>
Психология	<u>нет</u>
История педагогики	<u>нет</u>
Логика	<u>нет</u>
Каллиграфия с методикой	<u>нет</u>
Рисование с методикой	<u>нет</u>
Физкультура с методикой	<u>нет</u>
Ненсе с методикой	<u>нет</u>
Недрагитика	<u>нет</u>

Сдал государственные экзамены по предметам:

Русский язык	<u>нет</u>
Методика русского языка	<u>нет</u>
Украинский язык	<u>нет</u>
Методика украинского языка	<u>нет</u>
Арифметика	<u>нет</u>
Методика арифметики	<u>нет</u>
История КПСС	<u>нет</u>
Педагогика	<u>нет</u>

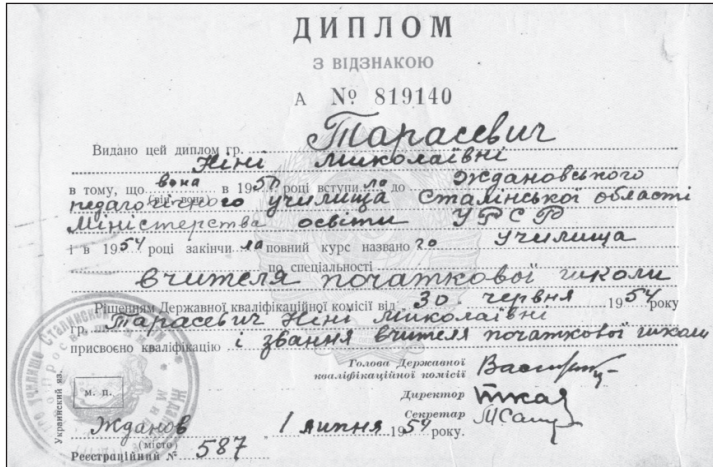
Зам. директора по учебной части Сам. Секретарь Сам.

г. Жданов _____ 195 года _____ Регистрационный № _____

Жданов, гортипография, 1954 г., № 2855-300

*Додаток до диплому з відзнакою Ніни Тарасевич —
випускниці Жданівського педагогічного училища*

30 червня 1954 – із відзнакою закінчила Жданівське педагогічне училище Сталінської області (нині – м. Маріуполь Донецької області) (присвоєно кваліфікацію вчителя початкової школи).

1954–1959 – навчання в Харківському державному педагогічному інституті імені Г. С. Сковороди (нині – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди) за спеціальністю „Російська мова, література і співи”.

Ніна Тарасевич –
студентка ХДПІ
імені Г. С. Сковороди

Диплом із відзнакою Ніни Тарасевич – випускниці ХДПІ імені Г. С. Сковороди

28 червня 1959 – із відзнакою закінчила Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди (нині – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди).

23 вересня 1959 – прийнята на роботу вчителем англійської мови в Письмечівську 8-річну школу Новопокровського району Дніпропетровської області.

12 січня 1960 – після переведення з Письмечівської 8-річної школи прийнята на роботу вчителем російської мови та літератури Тритузнянської середньої школи Новопокровського району Дніпропетровської області.

20 серпня 1960 – у зв'язку з переведенням до Верхньодніпровського району Дніпропетровської області тимчасово прийнята на посаду вихователя Верхньодніпровського дитячого будинку № 3.

Ніна Тарасевич (у центрі) на вчительській роботі

17 листопада 1960 – переведена на посаду вихователя Верхньодніпровської школи-інтернату.

1 вересня 1964 – зарахована до аспірантури Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР.

1 жовтня 1967 – після закінчення аспірантури зарахована на посаду старшого викладача кафедри педагогіки Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка згідно з розподілом Міністерства освіти УРСР.

1969 – під керівництвом Єсфірь Михайлівни Марієнгоф у Московському обласному педагогічному інституті імені Н. К. Крупської захистила дисертацію „Формирование гуманных отношений в классных коллективах младших подростков” на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 730 „Теорія педагогіки”.

5 березня 1971 – у м. Полтаві взяла шлюб з Іваном Федоровичем Кривоносом, кандидатом педагогічних наук, доцентом.

10 лютого 1973 – переведена на посаду доцента кафедри педагогіки і психології.

1979 – за участі Н. М. Тарасевич було підготовлено першу програму спецкурсу „Основи педагогічної майстерності”.

1 червня 1981 – призначена на посаду завідувача створеної за ініціативи Івана Андрійовича Зязюна першої в СРСР кафедри педагогічної майстерності.

13 грудня 1990 – рішенням Державного комітету СРСР із народної освіти присвоєно вчене звання професора.

Атестат професора Ніни Тарасевич

1 вересня 1992 – призначена на посаду професора кафедри педагогічної майстерності.

9 лютого 2006 – педагогічна громадськість Полтавщини відзначає 70-ліття від дня народження професора Н. М. Тарасевич.

Вітання від студентства (9.02.2006 р.)

1 липня 2009 – у зв'язку з реорганізацією кафедри педагогічної майстерності Н. М. Тарасевич – професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту.

Колектив кафедри педагогічної майстерності та менеджменту

Albo lapillo diem notare

**Нагороди та відзнаки
професора Н. М. Тарасевич**

Позначити день білим камінцем
(стародавні римляни білим камінцем позначали щасливі дні)

НАГОРОДИ ТА ВІДЗНАКИ ПРОФЕСОРА Н. М. ТАРАСЕВИЧ

Державні нагороди та відзнаки

1971 – нагрудний значок Міністерства освіти Узбецької РСР „Відмінник народної освіти УзРСР”.

1982 – Бронзова медаль Виставки досягнень народного господарства СРСР.

1984 – нагрудний знак Міністерства освіти УРСР „Відмінник народної освіти УРСР” за відмінну організацію, високу якість підготовки кадрів народної освіти.

1987 – медаль „Ветеран праці”.

1987 – занесення на полтавську обласну Дошку пошани пропагандистів.

1988 – медаль Міністерства освіти УРСР „А. С. Макаренко” за заслуги в галузі освіти і педагогічної науки.

1989 – премія Державного комітету СРСР із народної освіти за успіхи в науково-дослідній та методичній роботі.

1989 – нагрудний значок Державного комітету СРСР із народної освіти „За відмінні успіхи в роботі” за заслуги в галузі вищої освіти СРСР.

2010 – нагрудний знак Міністерства освіти і науки України „Петро Могила” за розвиток вищої освіти.

За період роботи в Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка (1967–2011) професор Ніна Тарасевич була відзначена (згідно з відомостями трудової книжки):

- 24 подяками за активну навчально-виховну, наукову та громадську роботу;
- 3 почесними грамотами;
- занесенням на Дошку пошани Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка (1977);
- 10 грошовими преміями;
- подякою Міністерства освіти УРСР (1981);
- подякою за проведення Республіканського конкурсу з педагогіки (1981);
- подякою за участь у підготовці та проведенні Всесоюзної конференції з педагогіки (1986);
- подякою Всесоюзного інституту перепідготовки й підвищення кваліфікації науково-педагогічних та керівних кадрів народної освіти Академії педагогічних наук СРСР (1987);
- подякою за участь у проведенні Міжнародної конференції „А. С. Макаренко і світова педагогіка” (2002).

Docendo discitur

Наукова школа професора Н. М. Тарасевича

Навчаючи, самі навчаємось

**НАУКОВА ШКОЛА
ПРОФЕСОРА Н. М. ТАРАСЕВИЧ**

**Кандидати педагогічних наук, підготовлені
професором Н. М. Тарасевич**

**МОСТОВА
Інна Володимирівна**

Формування педагогічно-виконавської майстерності
майбутнього вчителя музики (13.00.01 – теорія та історія
педагогіки). – Луганськ, 1998.

**МАЛАКАНОВА
Лариса Василівна**

Оцінювання професійного становлення майбутнього
вчителя у процесі вивчення курсу „Основи педагогічної
майстерності” (13.00.04). – Харків, 2000.

**КОРОЛЬ
Лариса Леонідівна**

Розвиток педагогічної майстерності як складової
професійної підготовки майбутнього вчителя
в Полтавському педагогічному інституті
(1970–1990 рр. ХХ ст.) (13.00.01). – Харків, 2007.

Полтавський національний педагогічний університет

імені В. Г. Короленка

Кафедра журналістики

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Шановні колеги!

9 лютого 2011 року 75-ліття від дня народження відзначатиме знаний в Україні педагог та вчений – **професор Ніна Миколаївна Тарасевич**. До цієї знаменної дати на кафедрі журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка готується до друку біобібліографічний покажчик „Професор Ніна Тарасевич” із серії „Біобібліографія вчених України”.

В одному з розділів цього інформаційного видання буде розміщено вітальні слова учнів та колег ювілярки. Тож уклінно просимо Вас надати матеріали, які буде опубліковано в одному з розділів майбутнього видання.

Ваші вітання та статті про Н. М. Тарасевич просимо надсилати на електронну адресу (**hlib_kudryashov@ukr.net**) або ординарною поштою (36000, м. Полтава, головна пошта, а/с № 33, Глібові Кудряшову).

Кінцевий термін подання матеріалів – **22 листопада 2010 р.**

Контактний телефон укладача покажчика: 0 (50) 813-72-95.

Ваша участь у цьому видавничому проєкті, без сумніву, стане важливою віхою у справі пошанування життєвих, професійних і творчих звершень професора Ніни Миколаївни Тарасевич у рік її славного ювілею.

Укладач біобібліографічного покажчика – Гліб Олексійович КУДРЯШОВ, *асистент кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, аспірант кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Національної спілки журналістів України.*

Sit venia verbo

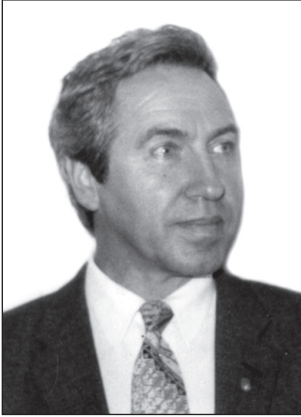
Про Ніну Тарасевич
— учні, колеги, друзі

І буде дозволено сказати...

Михайло Олексійович ГЕРАСИМЕНКО –
доцент кафедри педагогічної майстерності
та менеджменту
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка,
заслужений працівник культури України

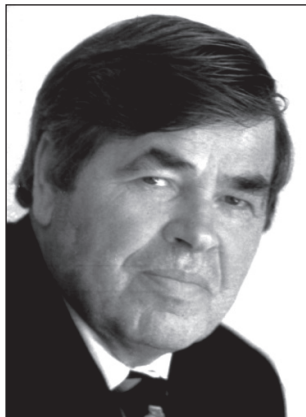
ОДА В ПРОЗІ ВЕЛИКОМУ ВЧИТЕЛЕВІ

У знаменний день красивого ювілею хочеться висловити слова вдячності моєму вчителю Ніні Миколаївні Тарасевич за той величезний уклад у моє становлення як викладача вишу. Упродовж тридцятьох років я постійно відчуваю з її боку велику допомогу й підтримку, завше радий хорошій пораді, уклінно вдячний за добру критику. Це багато вартує для успішної педагогічної роботи. Щиро дякую Ніні Миколаївні за велику науку!

Уражає творча невгамовність Ніні Миколаївни, її безперервні пошуки шляхів удосконалення технології проведення кожного заняття, вивчення кожної теми. По-доброму дивує різноманітність форм позааудиторної роботи зі студентами. Усе виходить у професора Тарасевич цікаво, піднесено, винахідливо й невимушено.

Дорога Ніно Миколаївно! Бажаю Вам подальших наукових здобутків, творчого горіння, успіхів у педагогічній діяльності та вдячних студентів!

Іван Андрійович ЗЯЗЮН – доктор філософських наук, професор, заслужений працівник вищої школи УРСР, академік Національної академії педагогічних наук України, директор Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України, упродовж 1975–1990 рр. – ректор Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка

Дорога Ніно Миколаївно!

Цей дивний світ, в якому ми гостюємо, так шалено в моїй свідомості летить „у синю даль, синю даль”, що серце в цьому леті, сахаючись печалі, чітко вирізняє світлі години життя, наповнені радістю, красою, добротворенням, благородством, гордістю. Багато таких світлин закарбувалися в мою душу в роки нашої спільної праці в нашому рідному Полтавському педагогічному виші. Перша в педагогічному світі кафедра педагогічної майстерності, очолена Вами, Першим завідуючим, для мене була Божим раєм. Переступаючи поріг кафедри в будь-яку пору року, я поринав у весняний яблуневий первоцвіт лагідності й любові до наших студентів, тисяч педагогів і вчителів із Радянського Союзу й усього світу, всіх, хто бажав розділити з Вами радість від такої бажаної й очікуваної Учительством події – повернення до справді історичних витоків педагогіки як науки не лише про освіту й виховання людини, а й про майстерність її введення у світ науки й культури, тобто про майстерність освіти й виховання. Ідеться не про освіту й виховання взагалі, а про конкретну педагогічну дію вчителя, враховуючи ексклюзивну даність двох її суб'єктів – учителя й учня.

Ніколи не бачив Вас зажуреною, стурбованою, неврівноваженою, песимістичною. Від Батька й Матері Ви одержали вражаючий Талант оптимістичної, гуманної, добротворчої, есте-

тичної й етичної душевності в ставленні до довкілля взагалі й до студентського зокрема. А це вже домінантна основа педагогічної майстерності. Із багатьох вуст Ваших однокурсників я чув Гімни Вашій незрадливості педагогічній професії і витонченому розумінню її свідомих та безсвідомих витоків, що було прикладом для наслідування для тих колег по навчанню, хто сумнівався в красі педагогічної дії.

Ваші кафедральні колеги завжди знаходили час для щоденних зацікавлених гостей, виявляючи неабияку гостинність і душевність при великому навчальному навантаженні. Постійна піднесеність і залюбленість у мистецтво педагогічної дії було знаковою сутністю їхньої поваги й любові до Вашого важливішого педагогічного вміння бути Людиною. Особливо цінували цю рідкісну в педагогічних навчальних закладах педагогічну „дрібницю” студенти. Для них зустрічі з Вами на лекціях і особливо практичних заняттях були святом. Це постійно відзначали старости студентських груп. А одна, шанована мною і Вами людина, сказала: „У неї на практичних заняттях немає німих студентів”. Від усіх видів німоти – всі негаразди в освіті.

З пошаною і любов'ю до Вас, з великою гордістю за Вас

Ваш Іван Зязюн.

*Мить товариського спілкування.
Лариса Король, Ніна Тарасевич, Іван Зязюн*

**КАФЕДРА педагогічної майстерності та менеджменту
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка**

Дорога Ніно Миколаївно!

Ми, викладачі Вашої рідної кафедри педагогічної майстерності та менеджменту, від широкого серця вітаємо Вас зі значущою подією для кожного – Вашим чудовим ювілеєм!

Ми висловлюємо Вам, дорога нашому серцю Людино, безмежну вдячність за те, що зібрали нас усіх під своє крило і взяли на себе відповідальність за втілення в життя інноваційної ідеї, посякчас розвиваючи в науці й педагогічній практиці основи педагогічної майстерності.

Ви – знаний не лише в нашій країні, але й далеко за її межами науковець, завідувач першої на теренах колишнього Радянського Союзу кафедри педагогічної майстерності. Дотепер наша кафедра зберігає свій високий авторитет завдяки й Вашим зусиллям. Ви досягли визначних наукових та організаційних результатів, утілили в життя мрію багатьох видатних педагогів і науковців, зокрема А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського, І. А. Зязюна і свою власну – зробили кафедру педагогічної майстерності центром дослідження та популяризації педагогічної майстерності як в Україні, так і в інших країнах світу.

Щоденно своєю копіткою працею Ви, Ніно Миколаївно, виконуєте найважливішу роботу для суспільства й кожної людини – допо-

магаєте молоді усвідомити найвище покликання Вчителя й людини; пізнати себе у професії; оволодіти „премудростями” педагогічної діяльності; зрозуміти: не той учитель, який учить, а той, у якого вчать-ся; набути педагогічної майстерності та професіоналізму.

Будучи чудовим генератором інноваційних ідей, Ви очолюєте цікаві наукові проекти, які постійно втілюються в практику. Саме тому кафедра педагогічної майстерності та менеджменту має свої власні авторські навчальні програми; підручники, затверджені МОН України; навчальні посібники; термінологічний словник; методичні рекомендації та авторські спецкурси. І не міліє криниця Вашої творчої думки!

Дякуємо Вам, наш Учителю і наукова Матінко, за відкритий нам шлях у світ учительської професії, адже для багатьох із нас Ви були викладачем педагогіки в наші студентські роки, а потім узяли на себе відповідальність за нас як науковий керівник і вже трьох ластівок випустили у світ науки – трьох кандидатів педагогічних наук. Ми до Вас ставимося як до Матінки, посланої нам Богом. Говорять, що перед великим розумом схиляють голову, а перед великим серцем – коліна. Ми низько вклоняємося Вам за те, що Ви є.

Бажаємо Вам сонячних теплих днів, від кожної миті життя отримувати позитивні емоції та задоволення. Нехай Ваші мрії здійснюються, життя чарує своєю неповторністю і красою, а наша Любов береже Вас у здоров'ї та Благодаті!

Вітання кафедри з нагоди 70-ліття Ніни Тарасевич (9.02.2006 р.)

Раїса Федорівна КОВШОВА – педагог, випускниця природничого факультету Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка 1975 року. Мешкає в м. Гребінці Полтавської області

Скажу с уверенностью, что многие мои однокурсники готовились к работе в школе, мечтали быть учителем. Нас учили прекрасные преподаватели, но все, кто посвятил себя школе, воспитанию детей понимают, что состоялись мы благодаря предмету педагогика и его преподавателю Нине Николаевне Тарасевич. Благодаря ей мы усвоили, что труд педагога сродни работе хлебороба и строителя: из зёрнышка добра и справедливости он растит душу человека, с кирпичика знаний формирует его разум. Нина Николаевна учила нас умело, творчески применять свои знания, находить нужные методы обучения, видеть в ученике личность. На её занятиях мы дискутировали, говорили громко, и казалось, приходили к нужному правильному выводу. Мы посещали и сами проводили уроки, в первом случае чрезмерно всё критикуя (наша строгость и критичность прошла, когда сами вышли к доске в роли учителя). А традиционный конкурс „А ну-ка, вожатый”, который организовывала кафедра пионерской работы под руководством Нины Николаевны!.. Будучи студентами, мы маршировали, играли в игры, пели, чеканили речевки. Мы – жили!!!

Спасибо Вам, что помогли нам уверенно переступить школьный порог в роли учителя, быть строгими и справедливыми, понимать и уважать мнение других, находить верный выход в решении сложных педагогических проблем.

От выпускников биофака 1975 года примите искренние слова благодарности и пожелания благополучия, здоровья, творческого вдохновения!

На одной из встреч выпускников мы встретились с Ниной Николаевной. Всё та же сдержанность, такт, а в глазах огонь творчества, желание творить и созидать что-то новое.

Действительно, люди, отдающие другим частицу себя, не меняются, сама природа возмещает им всё и покровительствует им. Пусть так будет и у Вас, Нина Николаевна!

По поручению выпускников биофака 1975 года

Раиса Ковшова.

Євген Вікторович КОПИЛЕЦЬ – керівник гуртків Полтавського обласного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді, аспірант кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Надписуючи 1998 року мені, педагогу-початківцю, який завершив перший навчальний рік на вчительській посаді, класичне московське видання посібника „Основы педагогического мастерства”, Ніна Миколаївна Тарасевич зазначила: „...на продовження діалогу”. Цей діалог підтримує і живить мене ось уже сімнадцятий рік...

Напевне, діалогічність – одне з ключових слів для характеристики її особистості. Ким би не виступала стосовно мене Ніна

Миколаївна – керівником курсової, а потім і дипломної роботи, рецензентом статті чи, зрештою, кандидатської дисертації, провідним співавтором навчального посібника, вона завжди спонукає бути самим собою від стилю до позиції. Маючи виважену точку зору, надзвичайно щедро та безкорисливо ділячись ідеями, Ніна Миколаївна водночас усіляко підтримує та заохочує відстоювання власної думки.

А ще завдяки Ніні Миколаївні мені пощастило вперше прожити смисл класичного поняття „професор” як фахівця-наставника з беззаперечним науковим авторитетом, який демократично й по-сімейному дбайливо опікується студентами та аспірантами. Не знаю жодного викладача, який би більше за неї говорив про своїх вихованців (саме вихованців, бо хіба можна просто вчити педагогічній майстерності, трактуючи її як комплекс властивостей особистості?). Говорить завжди по-доброму, щиро радіючи їхнім успіхам і великодушно прощаючи дрібні студентські гріхи. А в книгах із її бібліотеки численні помітки, що запропонувати для роботи тому чи тому підопічному..

Цей діалог не обмежується винятково тематикою, заданою навчальним процесом. Ніну Миколаївну щиро цікавлять люди, з якими вона взаємодіє, а не їх виробнича функція. Тому спілкування з нею додає наснаги не лише для роботи, а й загалом для життя. Тому так приємно бувати в неї – як у справі, так і просто в гостях. Певно, це і є головною причиною того, що діалоги з Ніною Миколаївною Тарасевич тривають десятиліттями.

Лариса Леонідівна КОРОЛЬ – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загального і слов'янського мовознавства та іноземних мов Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Зупиняючи водоверть буденності, дев'ятий день лютого тішить нагодою привітати з уродинами Берегиню педагогічної майстерності, шляхетну, сонячну Людину – Ніну Миколаївну Тарасевич.

Лише найтепліші слова гідні того, щоб уквітчати собою Ваш ювілей, дорога Мисткине педагогіки добра.

Приходить на пам'ять, як після низки наукових заходів учасники конференції, присвяченої двадцятиріччю першої кафедри педагогічної майстерності, хором благали Вас поділитися споминами про роки новаторського експерименту. І ось у надвечірню безгомінь уцент наповненої аудиторії полинув спокійний голос, а ми, приїжджі й місцеві, метри й початківці, „розчинились” у ширості розповіді...

А потім імпровізований бенефіс завирував завзятим обговоренням. Хтось наголошував на підкоренні педагогічних надр, інші твердили про суспільну значущість полтавського досвіду навчання основам учительського ремесла. Відома вчена О. М. Пехота встала і мовила: „Буває просто професор, а буває Ім'я в педагогіці. Вельмишановна Ніно Миколаївно, Ви – поєднання обох цих іпостасей!” І збурена тиша вибухнула оваціями...

Скількома спільно пережитими подіями й емоціями засвідчено правдивість тієї фрази!

Працюючи опліч із Вами, завжди перебуваєш у полі благодатного впливу можуть думки, непідробного оптимізму. Погляд Ваших очей зігріває особливою привітністю, лікує душу. Щодень глибше усвідомлюєш: наукове й особисте спілкування такого ґатунку – феноменальний дар Наставника, а відтак, по-новому захоплюєшся харизмою Вашої мудрості, моральної досконалості.

Пишаюся належністю до наукової школи, виплеканої зусиллями Вашого з Іваном Андрійовичем Зязюном мега-тандему та згуртованою працею колективу одностудентів. Уклінно дякую за енергетику гуманістичної спрямованості, інтелектуальної незалежності, співтворчості, котра насичує собою Ваших учнів і колег.

Безцінна Ніно Миколаївно, сяйте всім нам багато-багато літ!

З повагою, любов'ю, побажаннями невичерпного щастя, міцного здоров'я, родинного затишку, наукових здобутків

Лариса Король.

Гліб Олексійович КУДРЯШОВ – асистент кафедри журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, аспірант кафедри видавничої справи та редагування Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Національної спілки журналістів України

ПРО НІНУ МИКОЛАЇВНУ ТАРАСЕВИЧ (ПІД ГРИФОМ „СОКРОВЕННЕ”)

Писатиму на ювілейний пожинок професора Ніни Миколаївни Тарасевич із голосу своїх споминів...

* * *

Знайомство з Учителем

...Почну з маленької преамбули. У ботанічному саду Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка росте два горіхи. Один посаджено на честь Антона Макаренка, інший – на славу Василеві Сухомлинському. Два красивих дерева, два поважних імені. Третім іменем у цій історії є ім'я Ніни Миколаївни Тарасевич. Це вона надихнула своїх студентів створити Алею видатних педагогів – випускників Полтавського педагогічного вишу. І саме вона керувала всіма агротехнічними роботами, пов'язаними зі здійсненням такого важливого задуму у справі виховання майбутніх учителів. Тоді лопатою, як нині спритним пером, орудував і автор цих рядків. Це вже потім під розлогим гіллям горіха Макаренка ми проводили резонансні засідання Клубу педагогічного краєзнавства, а разом із деревом Сухомлинського підростали й кріпшали наші педагогічні ідеї. Та спочатку була лекція, яку прочитала студентам-другокурсникам

професор Ніна Миколаївна Тарасевич, одразу залюбивши нас у свій предмет. Кажуть, ставлення до навчальної дисципліни у школі – чи то середній, чи то вищій – в основному залежить від постаті вчителя. Ніно Миколаївно, правду кажуть!

До речі, відомо, що полтавській кафедрі педагогічної майстерності, яка 2011 року відзначатиме третю ювілейну декаду з часу заснування, кортить посадити на місцевій алеї ще один горіх. Тож пошуки третього великого імені в українській педагогіці тривають...

* * *

Знайомство з Людиною

...Коли мою родину спіткало горе (тоді в двері не дзвонять, а тихо стукають...) і поліський бусел-красень ураз став посивілим двокрилим поминальником, так раптово закликавши до такої рідної білоруської столиці, разом із нами за моїми бабусею й дідусем тужила й Ніна Миколаївна. Важкої пори вона першою стала нам у поміч і саме вона проводжала мене з мамою холодним листопадним ранком 2004 року в таку тривожну й уперше не бажану подорож до Білорусі... Непомітно спливли роки, і потроху вляглася ображена жорстокими буттевими законами душа. Однак нині і я, і моя мама по тому, як минув скорботний час, достеменно знаємо, хто був нашою чи не найголовнішою розрадницею. Ніно Миколаївно! Це – незабутнє!..

...Одного разу, коли я знову став свідком гостинності Ніни Тарасевич, господиня запропонувала випробувати її технічну новинку (про комп'ютерну пристрасть Ніни Миколаївни вже знають усі) – DVD-програвач із функцією „Караоке”. Словом, ми підключили мікрофон і в асортименті пісень шукали щось гарне. Натрапивши на популярну пісню БАМівської епохи, дуєтом почали виводити:

*Под крылом самолёта о чём-то поёт
Зелёное море тайги...*

Я не випадком згадав цей, на перший погляд, тривіальний епізод. У словесному вітально-бажальному марафоні цей спо-

Учитель і учень. Ніна Тарасевич і Гліб Кудряшов (2010 р.)

мин є вельми знаковим. У першому рядкові цієї вікопомної пісні Олександри Пахмутової на вірші Миколи Добронравова є дещо про серце.

Главное, ребята, сердцем не стареть...

Ніно Миколаївно, прошу, не забувайте про це! Адже у Вашої пісні ще багато куплетів...

* * *

Знайомство з Долею

...Писатиму про це, напевно, вперше. І не заради ювілейного пієтету. Якби мене запитали, хто духовно вплинув на мій вибір професії, я би відповів: передмову до мого педагогічного вадемекуму написала Ніна Тарасевич. У вересні 2006 року я йшов на свою першу лекцію як штатний викладач кафедри української мови Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Випускник університетської магістратури, я намагався здійснити „мовний прорив” – революцію в україномовній освіті студентів-фізкультурників. (Чи вдалося це зробити, покаже час. Однак, коли починаю сумніватися в своїй педагогічній компетенції після якогось, на мій погляд, не вдало проведеного заняття, перечитую твори своїх перших студентів, які досі

зберігаю. І мій викладацький ентузіазм стає на лад.) Після пари, на якій я був по той бік освітянської рампи, душа була на сьомому небі від щастя. Але коли того ж дня зустрів Ніну Миколаївну та розповів їй про свій перший педагогічний досвід, засумнівався. Мабуть, сьоме небо – не найвищий щабель людської радості. Професор Ніна Тарасевич, якій наче й не на вісімнадцятий пішло і яка, здається, досягла всіх професійних висот, по-дитячому світло й правдиво раділа першому викладацькому успіхові свого вчорашнього студента. Який, ніби новонароджене дитя, першим окликом сповістив про появу на світ нового педагога. Принагідно згадаю традиційний турнір „Хочу бути хорошим учителем”, який щороку проводить Ніна Миколаївна. Ми, студенти-словесники, педагогічний поступ яких курирувала професор Тарасевич, на цьому конкурсі ніби складали іспит на професійну придатність. Ясна річ, не все виходило з першого разу. Та на велику втіху нашого викладача ми, спіткнувшись на півдороги, не занепадали духом, а підводились і бігли далі. Упродовж багатьох літ професор Ніна Тарасевич тримає педагогічну спільку Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, де і під її заступництвом із дітей виходять учителі, яким мріється стати велетами педагогічної думки. Такими, як їхній викладач педагогічної майстерності професор Ніна Тарасевич. Я хочу стати хорошим педагогом? Ніно Миколаївно, завдяки Вам я буду хорошим педагогом!

* * *

...Із професором Ніною Миколаївною Тарасевич хочеться знайомитися знову й знову. Тож, моя доле, з якою Ніною Тарасевич будуть мої наступні знайомини?

* * *

Знайомство з...

Наталія Павлівна КУДРЯШОВА – провідний інженер-програміст Центру інформаційних технологій Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

Нас с детства приучали к мысли, что первая учительница должна быть одним из самых ярких воспоминаний нашей жизни. Именно ей мы должны быть благодарны за правильный выбор жизненного пути. Именно её непременно называли „второй мамой”, которая своей теплотой и заботой о нас почти не уступала родной матери. Именно ей посвящали и посвящают стихи и песни. Именно её обобщенный образ находим на поздравительных открытках ко Дню учителя. Наверное, это правильно. Но после знакомства с Ниной Николаевной Тарасевич, педагогом моего сына, получившего прекрасное филологическое образование в Полтавском педагогическом университете, я поняла, что несправедливо забыт преподаватель высшей школы. Ведь зачастую как раз в высшем учебном заведении человек находит свой путь или же утверждается в мечте, полученной в подарок от юности. Я была свидетелем самоутверждения в будущей профессии моего ребёнка, который стал благодарной частью многолетнего эксперимента полтавских педагогов. Попав под влияние гуманистической педагогики, вызывающей добровольное стремление быть хорошим учителем, мой сын и его сверстники, которые сегодня успешно занимаются педагогической работой, говорят „Спасибо!” своему мастеру, которого встретили в университетской аудитории. Мастеру педагогического мастерства. Профессору Нине Николаевне Тарасевич. Думаю, таким преподавателям, как и школьным учителям, должны быть благодарны и родители,

для которых дети всегда остаются детьми. Пусть даже и с университетскими дипломами...

С профессором Ниной Тарасевич меня заочно познакомил сын-студент. Когда однажды он пришёл домой после занятий и рассказал, что Монблан — это не только самая высокая вершина Альп в Европе, но и название модели педагогического общения (и, оказалось, что это не самая лучшая модель...), я поняла — мой студент „готов”. А когда произошло личное знакомство, стало спокойно за украинские школы, в которые придут (пусть и не все) студенты таких педагогов. Мы однажды встретились в Корпусном парке. Улыбка, доброжелательность, интерес, полный контакт с собеседником. Осталось ощущение, что мы знакомы очень давно. Постепенно по мере развития педагогических, научных и просто человеческих контактов мы стали дружить. Телефонные разговоры, после которых оставался флер детского удивления Нины Николаевны, что ее голос сразу узнают. Говорят, отношения между людьми укрепляются, когда друг для друга открываются двери их домов. „У вас тёплый дом”, — так назвала нашу квартиру Нина Николаевна. Она была у нас в гостях и, как полагается хорошей хозяйке, просто настаивала на обмене необычными кулинарными рецептами. Нина Николаевна, казалось, всегда была рядом. И в дни радости, и в дни скорби... Я — мама, и я благодарна Нине Николаевне за постоянную поддержку, которую она оказывала и продолжает оказывать моему сыну в его профессиональном да и просто человеческом росте. Когда стал вопрос об аспирантуре Глеба, я знала, что у него все получится. Ведь у него был надежный арьергард в лице Нины Тарасевич, которая так искренне верила в своего студента. (Открою маленькую тайну: когда в столичном Институте журналистики уже ждали своего аспиранта, Нина Николаевна сделала Глебу в напутствие неожиданный, но очень нужный подарок — кастрюльку, в которой должна была готовиться спутница пищи духовной.) Надеюсь, ученик не подведет своего наставника...

Конечно, преподаватель вуза — не соперник первому учителю. Детство уплывает на бумажном кораблике, и учитель становится одним из ярких его воспоминаний. Но восстановить давнюю несправедливость и отдать, наконец, должное учителю учителей просто необходимо. Дорогая Нина Николаевна! От имени всех родителей Ваших студентов из прошлого, настоящего и бу-

душего благодарю Вас за большое дело созидания педагогической чести и человеческой добродетели в сознании Ваших учеников и нынешних коллег. И к ним, несомненно, придут свои ученики, идеальный образ которых будет создаваться и по Вашим лекалам.

Любов Іванівна КУТОРЖЕВСЬКА –
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної і корекційної
педагогіки Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

ДОТОРКНУТИСЯ СЕРЦЕМ...

Ніна Миколаївна... Професор, викладач університету, педагог, керівник-наставник, куратор нашої студентської групи.

Погляньте на архівні фото. Відстань між ними – двадцять п'ять років. Але та ж добра, щира посмішка, ті ж лагідні очі, які віддзеркалюють любляче серце.

Завжди при зустрічі випускників філологічного факультету згадуємо, як Ніна Миколаївна знайомила нас із педагогічними та життєвими порадами В. О. Сухомлинського, навчала нас по-Макаренківськи бути справедливими, вимогливими до вихованців, але й любити та поважати їх, уміти поєднувати сердечність із мудрістю, пізнавати серцем усе, чим живе, що думає, з чого радіє й чим засмучується кожна дитина.

*Випуск філологічного факультету (1980 р.).
Ніна Тарасевич – четверта у третьому ряді*

Цікаве, неповторне, насичене різними пригодами, швидко проминуло студентське життя — і розлетілися сіяти добре й вічне в Одесу і Дніпропетровськ, Ялту і Кривий Ріг, Київ і Чернігів, Коктебель і Полтаву. Але у спогадах, у пам'яті залишилися і виховні заходи, і бесіди в студентському гуртожиткові, і КВК із казахською групою, і екскурсійні поїздки Полтавщиною та Україною (і до Тули їздили не лише за тульськими пряниками). І завжди з нами — наш куратор. Завжди згадуємо, Ніно Миколаївно, Вашу чорну сукню, зв'язану Вами... Ви, Ніно Миколаївно, виходили з нами на демонстрації, суботники, радісно зустрічали Першотравень у піонерських галстуках. Це лише тепер ми розуміємо, що Ви несли відповідальність за нас: як ми вчасно з'явимося на виборчу дільницю, за зв'язки деяких студенток із болгарами, та й на державний екзамен чомусь не з'явилася Марійка, а хвилювалися ви, Ніно Миколаївно.

Хочу згадати і світлої пам'яті Таню Киву. Захворіла після третього курсу, тяжко захворіла, довелося залишити інститут, але жадоба до науки, прагнення вчитися не залишили дівчину. Самостійно студіювала науки, писала вірші. Підтримували всі, як

*Ювілейна зустріч випускників філологічного факультету (9.07.2005 р.).
Ніна Тарасевич – перша у першому ряді*

могли, писали листи. Час линув, ми склали державні іспити, закінчили інститут, відгуляли випускний вечір, але без Тані...

*В честь дружби чи любові, поваги, лиш не співчуття,
Прийшов від Тетянич Любові альбом – студентське там життя.
Там пам'ять є про всіх, усі тут рідні і близькі.
Всіх згуртувала, всіх з'єднала, щоб стали ми одна сім'я,
Наш педагог, кураторська наша мама. Ніні Миколаївні вдячна я.*

Так згодом напише Таня. Підступна хвороба прогресуватиме, надії на одужання не залишатиметься, але Ви, Ніно Миколаївно, допоможете, підтримаєте, доторкнетеся серцем до людського горя. Адже тільки завдяки Вашому клопотанню Державна комісія прийме екзамен у прикутої до ліжка Тетяни Киви в далекому селі Качаново Гадяцького району. Хоч і не скористається, але отримує, дякуючи Вам, диплом про вищу освіту Тетяна Кива...

Сучасна молодь, звикла до мікрофонів, мобільних телефонів, відеокамер, навряд чи зрозуміє нас, студентів 80-их минулого століття, коли нам доводилося соромитися і ніяковіти, але показувати самопрезентацію чи фрагмент розповіді (не бесіди!) перед камерою, а потім бачити себе на екрані телевізора! Адже на нашій

групі проводилася апробація курсу „Основи педагогічної майстерності”, який потім запозичуватимуть і впроваджуватимуть багато вищих навчальних закладів Радянського Союзу. Професійна майстерність, глибоке знання справи, мудрість, практичний досвід і визнання Ніни Миколаївни слугують почесній і відповідальній освітянській справі.

Тож многая Вам літа, вельмишановна Ніно Миколаївно! Хай у Вашому домі завжди панують мир і злагода, а доля нехай дарує радість життя, влячних студентів, вірних і надійних друзів. Нехай і надалі Ваш життєвий шлях буде багатий на успіхи, наповнений новими планами і освячений прихильністю небес.

Валентина Іванівна ЛОЗОВА – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Нина Николаевна Тарасевич... При упоминании лишь её имени вспоминаешь доброе, ласковое лицо, улыбку, которая так благотворна для того, с кем она общается. Сразу становится тепло, уютно, возникает желание поделиться своими мыслями, удачами и неудачами именно с ней, Ниной Николаевной, потому что это очень умный человек, профессионал – Педагог, психолог по умению чувствовать малейшие уголки души людской.

Я с Ниной училась на одном курсе. Она перевелась на русское отделение на третьем курсе.

Запомнились мне 80-е годы уже прошлого столетия, когда были вместе с Ниной Николаевной на курсах повышения квалификации в Москве. Я открыла для себя прекрасного организатора, который готовил презентацию группы педагогов („Дидаскалы“). Сколько выдумки, находок было в сценарии вечера, подготовленного Н. Н. Тарасевич!

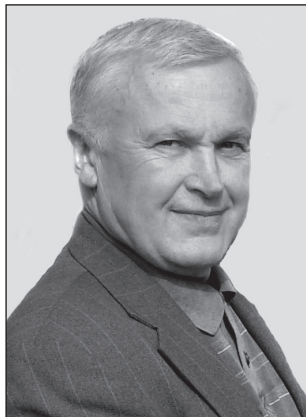
Открыла я и хозяйку-чистюлю, хозяйку-кулинара, которая в условиях общежития создала уютный уголок в комнате, находила чем-либо вкусным угостить. Сразу можно было понять, что это уголок женщины, для которой так дорого и важно чувство дома.

Вызывала восхищение её энергия в стремлении побольше узнать, услышать, увидеть. Именно по её инициативе мы посещали театры, концерты, музеи и даже „попали” на праздник фигурного катания с участием выдающихся фигуристов того времени (Линичук, Карпоносов и др.).

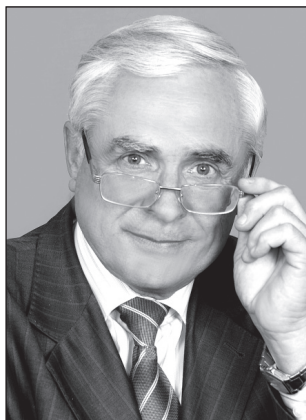
Часто встречались с Ниной Николаевной на научно-педагогических конференциях. Эти встречи приносили радость общения с человеком, который является мастером в работе и лучшим другом.

Дорогая Ниночка, с юбилеем! Здоровья тебе, неиссякаемости творческого родника твоего ума и сердца, понимания твоей значимости, доброты души теми, кто тебя окружает. Пусть сбудутся твои сокровенные желания на этом периоде жизни!

Володимир Федорович МОРГУН – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Микола Петрович ЛЕБЕДИК – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології та історії Полтавського університету економіки і торгівлі

ПЕДАГОГ ТАРАСЕВИЧ І МУЗЕЙ МАКАРЕНКА

Зі славною і, разом із тим, надзвичайно скромною людиною – Ніною Миколаївною Тарасевич (квітучий вигляд якої аж ніяк не відповідає тому поважному ювілейному вікові, з котрим всі ми її щиро вітаємо!) – пов'язано чимало цікавих епізодів спільної праці. Згадаємо одну подію часів знаменитої Зязюнової програми „Учитель: школа – педвуз – школа” 80-их років ХХ століття. Тоді професор Н. М. Тарасевич очолювала унікальну на теренах України та СРСР кафедру педагогічної майстерності, де творча

діяльність учителя вивчалася і впроваджувалася у школах як педагогічна технологія.

Утім, мало хто знає, що Ніна Миколаївна, разом з авторами цих рядків, стояла біля витоків створення Музею-заповідника А. С. Макаренка, котрий було споруджено й відкрито за вирішальної участі тодішнього лідера Федора Трохимовича Моргуна в березні 1988 року, коли світове товариство відзначало 100-річчя від дня народження видатного українського педагога. Та за два роки до того за підписами завідувача кафедри психології Володимира Моргуна і трьох педагогів – завідувача кафедри педагогіки Миколи Лебедика, Ніни Тарасевич і харківського дослідника Бориса Наумова – було складено службову записку ректорові Іванові Зязюну з пропозиціями щодо підготовки до вшанування постаті Антона Семеновича Макаренка і його трудової педагогіки. Один із найграндіозніших і найскладніших задумів – створення музею в Ковалівці. На звернення ректора до обласних інстанцій, до Міністерства освіти в Києві відповідь була такою: знаємо, вшануємо, ЮНЕСКО нам допоможе. Але досвідчені експерти підказували, що поважна світова організація якщо й оголосить 1988-ий роком Макаренка, то грошей не дасть. Згодом так воно і сталося.

Час спливав, і тоді ми вдалися до ризикованого кроку. До Полтави було запрошено московську письменницю Олену Брускову, яка, помандрувавши макаренківськими місцями і повернувшись до столиці, надрукувала в газеті „Известия” велику статтю під промовистою назвою „Небрежение”. Починалася вона враженням письменниці від червоного будинку колишньої колонії, а точніше того погрому, який вражав кожного, хто до нього заходив у середині вісімдесятих років минулого століття. А потім Брускова цитувала „Педагогічну поему” Макаренка, де він описує... ту саму картину руїни в цьому будинку в двадцяті роки після революції й громадянської війни. Але мудра жінка закінчує нарис оптимістичними сподіваннями на те, що регіон, який відродив Сорочинський ярмарок, садибу геніального українця й російського письменника Миколи Гоголя в Гоголевому, створив музей космонавтики й повернув світле ім'я одному з корифеїв пізнання інших світів Юрієві Кондратюку (Олександрові Шаргею) в Полтаві, віднайде сили, ресурси й можливості здолати чорну смугу „небреження” і створити музей великому Макаренкові.

Саме ця стаття стала останньою краплею, що переповнила чашу терпіння керівництва області, й воно, не чекаючи манни небесної ні від ЮНЕСКО, ні від столичних можновладців, зробило разом із педагогічним університетом на чолі з І. А. Зязюном, архітекторами, будівельниками, музейними працівниками, художниками Полтави й Полтавщини майже неможливе – менше ніж за два роки музей Макаренка в Ковалівці було створено!

Однак ні в експозиції, ні в музейному путівникові, ні в розповідях екскурсиводів ми, на жаль, не знайдемо згадок про авторів ідеї створення музею А. С. Макаренка й першого документу, де ця ідея почала своє втілення в життя. Тож будемо вважати цей вітальний адрес із нагоди ювілею вельмишановної Ніни Миколаївни Тарасевич поновленням історичної справедливості на многая літа!

м. Полтава
01.11.2010

Р. С. Із нагоди такої знаменної дати оприлюднюємо ще один ювілейний подарунок – поезію Володимира Моргуна, присвячену 25-річчю дітища Ніни Миколаївни – кафедри педагогічної майстерності, що відмічалось 1 червня 2006 року.

Ода піонерам педмайстерності

*Славетному колективові кафедри педагогічної майстерності
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка з нагоди 25-річного ювілею присвячується*

Першу чверть ви уже відіграли...
Все було – ейфорія і сум...
По підручниках всіх подолали,
У Європі пішов навіть шум!

Мали кращий з усіх кабінетів,
Жаль, історики не зберегли.
І Макаренка – перший з багнетів,
Ми Росії „за так” віддали.

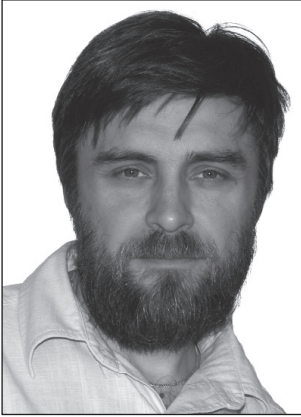
Було прикро, вас ледь не закрили,
До п'яти скоротився як склад.
Але „психи” тоді вас пригріли,
Втім, всі роки між нами лиш лад.

Тарасевич була хресна матір,
І Крамущенко потім була,
Вслід Ткаченко почав керувати,
А за ним і Гриньова прийшла.

Зараз справи в майстрів на підйомі,
В Україні зроста інтерес.
Вірим в те, що дитя Зязюнове
Геть не знищить Болонський процес.

Бо майстерність – то цінність нетлінна,
Педагога ж – дорожча удвічі!
Зичим щиро вам многая літа,
А точніше – так безліч сторіч!

Андрій Олександрович ОСТАПЕНКО – доктор педагогічних наук, професор Кубанського державного університету та Єкатеринодарської духовної семінарії, головний редактор російського журналу „Педагогическая техника (Секреты педагогического мастерства)”, випускник Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка 1986 року

Дорогая Нина Николаевна!

В день Вашего славного юбилея примите поздравления и слова благодарности за науку педагогического мастерства, впитанную мной с первого курса.

Ваш вклад в педагогическую науку ещё предстоит оценить, вклад Вашего мастерства в учительские души Ваших выпускников измерить невозможно.

Низкий Вам поклон за продолжение славных традиций Полтавского педагогического!

Ваш Андрей Остапенко

Ніна Тарасевич та Андрій Остапенко (м. Полтава, 14.07.2006 р.)

Полтавська загальноосвітня школа
„**ПАРОСТОК**” громадської організації
„Педагогічний центр «Академія»”

*Ніні Миколаївні Тарасевич – неймовірній
людині, наставнику й доброму другові
– з любов'ю і вдячністю від школи
„Паросток”*

Майбутніх літніх днів розмірена хода:
В ній ширість, і любов, і шал, і теплий спокій,
І злива весняна нестримно молода,
Жовтневих вечорів сум ніжний і глибокий.

Непевний силует в засніженім вікні:
То мрія, то печаль, то юність десь вирує,
Вміщаючи життя між перших „так” і „ні”, –
Можливо, ці слова і справді доля чує?..

Удалечінь летять замріяні світи
Із сонячної мли пустих аудиторій,
І крилами для них турботливе „щастя!” –
Неквапний голос Ваш у вічності прозорій...

Людмила Олексіївна САВЕНКОВА – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки та психології Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

Шановна Ніно Миколаївно!

Ювілей – це дивовижний твір митця
На яскравій палітрі досягнень.
Митець цей – Ви! Ви творите буття
За допомогою своєї доброти і прагнень!

До звершень здатен лиш митець майстерний, –
Ви здатні вивіряти кожний крок!
І всіх студентів Ваших колектив численний
Засвоїв добре кожен Ваш урок!

Ви – провідний професор факультету!
Ви завжди вище усілякої мізерності!
Знання несете кожному студенту, –
Ви – флагман кафедри педагогічної майстерності!

Велика кількість аспірантів і колег
Вам вдячні за тривалу творчу працю.
Тримайте завжди успіху білет
Для свого щастя і собі на вдачу!

Із Вами поряд легко працювати,
В розмовах з Вами не буває сумно!
Не важко Долі з Вами танцювати,
Бо по життю крокуєте розумно!

Бажаю Вам лише всього прекрасного,
Здоров'я і наснаги йти у майбуття!
Щоб поряд з Вами не було напрасного,
Завжди майстерно поринайте у життя!

Валентина Анатоліївна СЕМИЧЕНКО – доктор психологічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, проректор із наукової роботи Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України

Дорогая Нина Николаевна!

Все самые тёплые слова, которые существуют, хочется сказать о Вас. Вы – удивительный человек! Благодаря Вам, сотни людей открыли для себя педагогическое мастерство. И в этом всегда наглядным примером были Вы. Вы не просто объединили в себе качества Мастера, Новатора, Исследователя, Творца. Вы создавали вокруг себя такую атмосферу, при которой невозможно было оставаться пассивным или равнодушным. И при этом – неиссякаемый оптимизм, глубокая человечность, желание взять

под свое крыло, защитить всех, кому было трудно. Вашей душевной щедрости хватало на то, чтобы обогреть всех, чья жизнь волей судеб соприкоснулась с Вашей жизнью.

И еще – о Вашей невероятной требовательности к себе и скромности. Плодами Ваших трудов питались многочисленные научные исследования, публиковались учебники и монографии, базирующиеся на Ваших идеях, защищались кандидатские и докторские диссертации. И не только в Украине, а и в России, Молдавии, Белоруссии и многих других странах мира. А вы оставались верной себе – милой, доброй, неистощимой труженицей и генератором идей. Вы в педагогике – женщина-легенда. И этот статус принадлежит Вам по праву.

Считаю за честь быть Вашей ученицей. И всегда буду помнить, что именно благодаря Вам я состоялась как педагог и ученый.

*Сучасні інформаційні технології в служінні педмайстерності.
Валентина Семиченко та Ніна Тарасевич*

Микола Іванович СТЕПАНЕНКО – доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри української мови, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ГАРМОНІЯ СЛОВА І ДІЛА, АБО З РОСИ Й ВОДИ НА ДОВГІ ТВОРЧІ ЛІТА

Коли б зібрати докупи афоризми про силу і красу педагогічної праці, про мудрість та одержимість сівачів доброго, розумного й вічного, то всі найсоковитіші прислів'я, найвлучніші сентенції, найоригінальніші максими можна адресувати Ніні Миколаївні Тарасевич, котра навічно зріднилася зі сокровенною цариною – Педагогікою. Це не гучні слова, мовлені до ювілею, не компліменти, якими обсипаємо в день народження своїх наставників, колег, друзів, а щире захоплення людиною талановитою, розумною, духовно багатою і праведною. Певен, що так думають про професора Ніну Тарасевич усі, кого вона вела стежею нелегкого професійного випробування, фахового росту й самостановлення, хто віддає своє серце дітям, хто відчуває радість і втіху від спілкування з ними, від майстерно проведеного уроку, від успіхів своїх вихованців. Осмілюся заявити, що маю право висловити власний погляд, бо знаю Ніну Миколаївну понад 30 літ, бо мав і маю щастя споглядати її успіхи, її славу з різних висот: як студент і колега, як однодумець і опонент. Я переінакшувався, помилявся, а мій Учитель залишався завжди мудрим і толерантним, непримітно для інших усякчас докладаючи надзусиль, аби в розмові, дискусії, бесіді утвердити істину, дійти згоди не на свою чи

чують користь, а задля загального добра, яке потім посіється в дитячих душах і серцях, проросте людяністю, справедливістю, чесністю, мужністю, порядністю. Розумію, що домагатися такого успіху дознемоги тяжко, що це саможертвність, самостановлення, та не в стилі професора Тарасевич відходити від своїх принципів, пристосовуватися до когось, порушувати власні заповіді. Обставини змінювалися, а вона „орала свій переліг”, знаючи, що жнива обов’язково будуть, – і ніколи не помилялася: її науково-педагогічні ідеї потвердило саме життя. Вони, ці ідеї, – не про свято, а на щодень, у них є майбутнє. Педагогічний феномен Ніни Миколаївни зрозумілий тим, хто ставить своїх вихованців урівень із собою, убачає в них партнерів, друзів. Для неї немає гарних і поганих, розумних і таких собі студентів. Усі вони – особистості, талановиті по-своєму, зі своєю Божою іскоркою, яку треба побачити й почути, а вже потім роздмухати, щоб вона згодом неповторно заяскравіла й випромінювала тепло іншим. Без цієї самобутності про справжнього вчителя годі й думати. Після уроків педагогічної майстерності, які дарує викладач Тарасевич, майбутні педагоги почуваються впевнено, з полегкістю скидають із себе тягар несамодостатності й водночас усвідомлюють, що шлях до великого успіху вимірюється довжиною в ціле життя, що учительський труд вимагає постійного самовдосконалення, напруження й гармонії розуму та емоцій, єднання глибоких знань і виняткових здібностей. Гідне подиву й те, що в Ніни Миколаївни слово завжди у сув’язі з ділом. Багато задекларованих нею кілька десятиліть тому педагогічних ідей не втрачають своєї цінності й нині. Причина цього проста: вони народжувалися не зопалу, а довго виношувалися, шліфувалися. Дослідника такого взірця треба пошукати. Здається, що все в науковця, лектора Ніни Миколаївни Тарасевич само по собі безперешкодно пливе, що їй легко йти по життю. Але ж не забуваймо, що найпростіше є найскладнішим, що за всім зрозумілим і доступним – щоденна кропітка праця, болісні вагання і хвилювання. Ніна Миколаївна ніколи не скаржиться на долю, бо вибрала її сама й ще ні разу не шкодувала про те, не хизується своїми вагомими набутками. Вона чесно й сумлінно трудиться, опираючись на виформувану впродовж багатьох літ власну методiku і технологію, постійно вдосконалюючи

Вітальне слово виголошує Микола Степаненко (9.02.2006 р.)

їх, не стоїть осторонь новаційних процесів, однак і не женеться за швидкозмінною модою в освіті. У вченого, педагога-практика Ніни Тарасевич своя стратегія і тактика – перевірена часом, надійна, результативна. Про це говорю не тільки як колишній учень, а й як колега. Захоплююся Вами, Ніно Миколаївно, і бажаю, щоб довго-предовго вели за собою армію своїх вихованців, послідовників, передавали їм свою закоханість в учительську професію, таїну власного багатого досвіду. Нехай Господь дарує Вам снагу, оберігає від усього дріб'язкового та недоброго. Воно не для Вас, мужньої й мудрої жінки, яка бачить у буденному – величне, у краплині – море. Перепочиньте трохи після ювілею, щиро повірте в те, що багато добра зробили для інших, і не зупиняйтеся на досягнутому – крокуйте далі, бо попереду роботи й роботи. Довгих і щасливих Вам років при міцному здоров'ї!

*Микола Степаненко,
колишній студент філологічного факультету
Полтавського державного педагогічного
інституту імені В. Г. Короленка,
нині доктор філологічних наук, професор*

Тетяна Іванівна СУЩЕНКО – доктор педагогічних наук, професор кафедри управління навчальним закладом і педагогіки вищої школи Класичного приватного університету (м. Запоріжжя)

Ніночко!

З аспірантських столичних років завжди хочеться доторкнутися до тебе як до надзвичайно сильної в педагогіці особистості, до твоїх запитів і природної моральної чистоти, до твоєї духовної суверенності.

Вітаємо з ювілеєм усією родиною Сущенків, які виростили на педагогіці майстерності.

Цілую!

Твоя Тетяна

Андрій Володимирович ТКАЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри педагогічної майстерності та менеджменту Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Есть люди, благодарность которым чувствуешь всегда. То добро и бескорыстное, с чем они вошли в нашу жизнь, что на долгие годы определяет ее содержание, не подлежит ни забвению, ни равнодушию. Я один из тех, чей научный и педагогический путь начинался с легкой руки Нины Николаевны Тарасевич.

Наше поступление в Полтавский педагогический в 1981 году чудесным образом совпало с основанием уникальной в масштабах всей советской страны кафедры педагогического мастерства, а проще говоря – с началом интереснейшего научного эксперимента, лицо и дух которого во многом определяла Нина Николаевна. Я помню, сколько энтузиазма и бурных эмоций вызвали в студенческой среде первые творческие конкурсы: „Алло, мы ищем таланты”, „Начало” и другие. Мы как-то сразу стали центром массового педагогического туризма, объектом пристального интереса ученых и средств массовой информации не только нашей страны. По сути провинциальная Полтава бросила вызов советской образовательной рутине, на несколько лет опередив эпоху так называемых „педагогических диссидентов”. Мужеству ученого, непоколебимой гражданской позиции Нины Николаевны многие наши оппоненты не могли ничего противопоставить. Имя в науке, плеяда последователей и множество единомышленников, учебники, по которым постигали педагогическую мудрость будущие учителя на всем огромном простран-

стве от Бреста до Камчатки, – это счастливая судьба человека, влюбленного в свое дело.

Нина Николаевна приобщила к великой идее педагогического творчества поколения молодежи, превратила вчерашних, не уверенных в себе „подмастерьев” учительского труда в ярких мастеров и блистательных организаторов. Для меня она наиболее зримо воплощает яркий ум ученого и непревзойденное преподавательское мастерство – самое удачное сочетание для университетской кафедры.

Долгого творческого труда, неутомных студентов и мудрых коллег, здоровья Вам, дорогая Нина Николаевна!

Катерина ТКАЧЕНКО – ученица п’ятого класу Полтавського приватного навчально-виховного комплексу „Паросток”

Дорогая Нина Николаевна!

Я много о Вас знаю. Слышала от папы, что Вы написали вместе с ним книжку, которую читают много людей, – я думаю, она хорошая. Когда я первый раз Вас увидела, Вы произвели на меня впечатление, я подумала, что Вы веселый и добрый человек. Мне кажется, Вы прекрасный педагог, потому что научили многих студентов быть любимыми для детей учителями. Мне было

очень приятно, когда Вы пришли к нам в школу поздравить нас с Днем Святого Николая и подарили интересные книги. Когда я чуть подрасту, то буду читать их и вспоминать Вас.

Поздравляю Вас с юбилеем и желаю успехов в работе, радости, замечательных студентов, которые будут с увлечением изучать Ваш предмет! А главное – крепкого здоровья!

Катя Ткаченко

Людмила Федорівна УКРАЇНЕЦЬ – кандидат філологічних наук, професор кафедри української мови Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

Високоповажна Ніно Миколаївно!

Ось і визоріло Ваше сонячне 75-ліття – дата, яка для Вас є знаковою, бо зустрічаєте її в розквіті творчих сил і як відомий і глибоко шанований в Україні Педагог, і як талановитий Науковець, який заслужив повагу й прихильність колег та студентів своїми науковими здобутками в царині педагогічної майстерності, і як Людина щирої вдачі, виняткової доброзичливості, толерантності й тактовності. Вражають сотні Ваших глибоких наукових праць, серед яких підручники, посібники, хрестоматії, статті, що зробили Ваше слово не лише авторитетним у педагогічній науці, але

й особливо вагомим, навіть визначальним для української педагогічної майстерності. Глибока ерудиція й великий життєвий досвід склали шану Вам і на Полтавщині, і в усій Україні! Маю честь бути Вашою колегою ось уже понад тридцять років і не перестаю дивуватися незбагненній енергії, творчому лету думки, умінню глибоко любити людей, підтримувати їх у скрутну мить! Сьогодні Ви – у zenіті своєї долі, визнання, успіху, пошанування! Як Педагог, Науковець, Людина Ви завжди залишитеся взірцем, який хочеться наслідувати! Тож нехай Божа ласка зійде на Вас і Вашу родину на довгії і преблагії літа!

Із глибокою повагою й любов'ю

Людмила Українець

Лідія Олексіївна ХОМИЧ – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу виховних систем у педагогічній освіті, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України

Шановна Ніно Миколаївно!

Дозвольте від усього серця привітати Вас зі знаменним ювілеєм!

Уже понад тридцять п'ять років Ваша доля пов'язана з педагогічною майстерністю. Розроблені Вами на чолі з Іваном Андрійовичем Зязюном основні концептуальні положення викладено

в підручниках із педагогічної майстерності, зокрема, основна ідея професійного навчання, зорієнтована на розвиток особистості майбутнього вчителя, актуалізацію його потреби у професійному самопізнанні й самовихованні, становленні гуманістичної професійної позиції для організації продуктивного педагогічного діалогу.

Конкретно і професійно виважено викладені базові компетенції навчальної дисципліни, серед яких наголошуються не лише вимоги до обізнаності майбутнього вчителя, як-от: усвідомлення призначення педагогічної професії в суспільстві й місці у становленні особистості школяра; розуміння сутності педагогічної діяльності як мета-діяльності; усвідомлення основних характеристик педагогічної майстерності, але й окреслюється мотивоційно-ціннісний та процесуальний сегменти компетентності, а саме: здатність здійснювати самоаналіз професійного розвитку; готовність долати бар'єри у спілкуванні; забезпечувати єдність співрозмовників, знаходячи спільне поле інтересів і формуючи почуття „ми”; уміння гідної самопрезентації; здатність управляти своїм зовнішнім виглядом тощо.

Творити добро для людей – Ваше покликання, яке реалізується упродовж всього життя. Бажаю щоб життєва наснага повнилася радістю та щирою вдячністю від людей за Ваші добрі справи.

Щиро бажаю Вам, дорога Ніно Миколаївно, міцного здоров'я, щастя, творчих злетів, здійснення Ваших мрій, гарних студентів.

Нехай Вас зігриває Віра, підтримує Надія, надихає Любов!

Зі щирою повагою

Лідія Хомич

Медєя Отарівна ЦУРКАВА – випускниця Батумського державного педагогічного інституту імені Ш. Руставелі. У 1985–1988 рр. – викладач кафедри педагогічної майстерності Полтавського державного педагогічного інституту імені В. Г. Короленка. Нині мешкає в м. Батумі (Грузія)

Дорогая, несравненная Нина Николаевна!

Уже 75! Одно радуєт, что таким людям, как Вы, годы прибавляют мудрости, доброты, нежности, умения сопереживать, радоваться удачам других. Вы стояли у истоков нового дела. Вам удалось преодолеть консерватизм советской педагогики, вдохнуть жизнь во все лучшее, что было в ней, создать уникальный коллектив единомышленников. Прошли годы, и сегодня, оглядываясь в прошлое, вижу, как живут идеи кафедры педагогического мастерства, как они злободневны и сегодня. Ваш вклад самоотверженной работы во главе кафедры неоценим. Вам удавалось, казалось бы, невозможное – объединить, руководить такими разными личностями, с разными характерами, темпераментом, вкусами, возможностями, капризами! Но все мы любили Вас, верили Вам, шли за Вами! Уже в то время я знала, что годы работы на кафедре педагогического мастерства – это лучшие годы моей жизни, именно в эти годы я реализовала себя и в профессии, и как личность. Никогда не забуду это пиршество общения с Вами!

Я люблю Вас и я с Вами в этот юбилейный день! Никогда не забуду, сколько добра Вы мне сделали, сколько внимания и тепла Вы мне уделяли! Здоровья Вам, сил недюжинных и большой творческой радости.

Ваша Медєя Цуркава

*Члени кафедри педагогічної майстерності
Михайло Герасименко, Ніна Тарасевич, Медя Цуркава, Ніна Пивовар*

Тамара Павлівна ШТОГАРЕНКО – педагог,
учитель-словесник вищої категорії
Дніпропетровської загальноосвітньої
школи № 10

*И вернуться назад
в сумасшедшее прошлое хочется*
(из песни)

В биографии нашего поколения много светлых страниц, ярких, красочных. Дух истинной дружбы – в самом важном: в бескорыстии, достоинстве и человечности.

Нина – из этого времени. Ей и тогда была свойственна творческая щедрость, нечастая способность радоваться удаче своих друзей. Лицо её излучало всегда дружеское приглашение так заразительно, что при первом же общении окатывала волна симпатии.

Судьба свела нас в небольшом городке. Там был Днепр с чистой водой и белые с жёлтыми лилии. И, как вся наша жизнь, эта встреча была знаковая. Случилось так, что нас перевезли на противоположный берег или остров (за сорок восемь лет забылось) собирать грибы... и забыли забрать. Позже, к вечеру, за нами послали лодочника, но мы уже чувствовали себя героями известного всем произведения. Мы умели жить в фантастическом мире, который создавали сами.

Нина работала в школе-интернате, за этим и приехала после окончания института. Сама она – человек талантливый, творческий, развивала эти качества у своих учеников. Помню сочинение „Что бы сказали учебники и ручки о своём хозяине, если бы умели говорить?“. Читали мы их вместе и с удовольствием. Школа-

интернат закрывалась рано. После одиннадцати преподаватели не уходили из корпуса, где и жили. Поэтому мне пришлось однажды лезть через забор, чтобы пригласить Нину увидеть первый снег.

Мы любили жизнь! У нас в городке не было катков, но мы выбирали тропинки и катались на коньках. А однажды, сняв ботинок с коньком, Нина показала окровавленную ногу – ботинок жал и был с гвоздями. Однако мы не ныли, потому что хотели быть, как некрасовские женщины... Правда, иногда хотелось походить на тургеневских. Тогда мы покупали шляпки, а все остальные атрибуты дворянских барышень шила моя мама. Даже пальто у Нины было пошито мамой, а на изнаночной стороне пришита бирка „Made in USA”.

Нам так хотелось много видеть и знать, то есть совершенствоваться, но в городке, кроме библиотеки и учительского хора, ничего не было. И вот кому-то из нас в голову пришла идея организовать в райкоме комсомола „Чай-оперу”. Где-то нашли старый магнитофон – чудо того времени, „доставали” или покупали пластинки с записью классической музыки. Каждый приходил на это вечер подготовлен и делился сведениями, добытыми из книг и журналов. А затем тихо звучала музыка, которая наполняла наши сердца.

Нина не любит, когда о ней говорят в приподнятой манере. Но я себе это разрешаю, потому что многому училась у неё. Так слушать, с таким вниманием и интересом никто не умеет. Это было присуще Нине всегда. И я поняла, что не красноречие, а именно умение слушать и слышать собеседника – важная черта человеческого общения.

Потом были годы, когда мы жили в разных городах (Нина жила в Киеве, училась в аспирантуре). Но были письма, мои стихи, которые могла высоко оценить только Нина. Я приезжала к ней в Киев, встречала её из библиотеки с учебной литературой в „авоське”. Это такая сумка. В ней много дырочек. Но Нина не растеряла по жизни своей доброты, самоотдачи, умения в каждом времени быть современной.

Доброта её не абстрактна, в ней любовь к конкретным людям. Да и сама Нина верит в человека, в его доброту и порядочность. Для неё эти черты неистребимы.

Все годы нашей дружбы Нина доступными ей средствами помогала мне выжить в самые нелёгкие для меня часы. И сейчас я знаю, что меня не оставят, что есть ещё на кого положиться. Рядом с нею все эти долгие годы у меня складывалось вполне конкретное представление о моральных ценностях, о женской дружбе. Да и сейчас каждое лето на протяжении вот уже двадцати лет я спешу на дачу в Кротенки, чтобы глотнуть свежего воздуха в прямом и переносном смысле.

Кажется, что всё было вчера: и Днепр с лилиями, и магнитофон, и коньки с гвоздями... А сегодня мы на даче смотрим видеофильмы, читаем Андруховича, спорим о политике... Но всё это фон, на котором изо дня в день цементируется наша дружба. У нас есть мечта — взять рюкзаки и пойти пешком по гоголевским местам...

Verba volant, scripta manent

Персональна бібліографія
професора Н. М. Тарасевич

Слова відлітають, написане лишається

СПИСОК ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ ПРОФЕСОРА Н. М. ТАРАСЕВИЧ

І. Окремі праці

1969

1. **Формирование гуманных отношений в классных коллективах младших подростков : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 730 „Теория педагогики”** / Нина Николаевна Тарасевич; Моск. обл. пед. ин-т им. Н. К. Крупской. – М., 1969. – 21 с.

1973

2. **Виховання гуманних якостей у підлітків** / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич. – К. : Знання, 1973. – 32 с.

1976

3. **Інструктивно-методичні матеріали з педагогічної практики для студентів III-V курсів : метод. розробка** / Т. І. Гавакова, Н. С. Литвиненко, Н. М. Тарасевич та ін.; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1976. – 20 с.

1978

4. **Методические рекомендации к учебному плану и семинарским занятиям по курсу „Основы педагогики” для отделения агитаторов-наставников** / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич; Обл. у-т марксизма-ленинизма. – Полтава, 1978. – 55 с.
5. **Методические рекомендации по теме „Методика устного изложения материала пропагандистом”** / Н. Н. Тарасевич. – Полтава: Дом политпросвещения, 1978. – 10 с.

1979

6. **Методичні вказівки кураторові академічної групи по формуванню радянського студента** / Н. Тарасевич. – Полтава, 1979.
7. **Основи педагогічної майстерності : програма спецкурсу** / Н. М. Тарасевич, Т. І. Гавакова, І. Ф. Кривонос; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1979. – 19 с.

1980

8. **Методические рекомендации к лекции „Развитие, воспитание и формирование личности” для отделения агитаторов-наставников** / Н. Тарасевич. – Полтава, 1980. – 10 с.
9. **Основы педагогического мастерства : программа спецкурса** : 2-е изд. доп. / И. А. Зязюн, Т. И. Гавакова, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленко. – Полтава, 1980. – 41 с.

1981

10. **Методические рекомендации к практическим занятиям по основам педагогического мастерства для студентов I курса** / Н. Г. Базилевич, Н. Н. Тарасевич и др. ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1981. – 116 с.
11. **Школа юного педагога : программа факультатива для учащихся школ** / И. А. Зязюн, Н. Н. Тарасевич и др. ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1981. – 58 с.

1982

12. **Пам'ятка-рекомендація для експертної комісії по організації і проведенню співбесід з абітурієнтами** / Н. Тарасевич. – Полтава : ПДПІ, 1982. – 5 с.

1983

13. **Основы педагогического мастерства : программы педагогических вузов** / Т. И. Гавакова, И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич. – М., 1983. – 23 с.
14. **Основы педагогического мастерства : программы педагогических институтов** / И. А. Зязюн, Н. Н. Тарасевич и др. ; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – М., 1983. – 23 с.
15. **Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”** / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. С. Литвиненко, Е. И. Попова, Л. А. Савенкова, Н. Н. Тарасевич; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1983. – 56 с.

1984

16. **Программа педагогической практики** / О. А. Абдуллина, В. С. Морозова, Н. Н. Тарасевич. — М., 1984. — 51 с.
17. **Программа профессионально-педагогического формирования личности будущего учителя для I, II, III курсов** / А. Н. Бойко, В. И. Мудрак, Н. Н. Тарасевич. — Полтава, 1984. — 39 с.
18. **Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”** / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др. — Гомель, 1984. — 51 с.

1985

19. **Вопросы профессионально-педагогической подготовки будущего учителя** / Н. Н. Тарасевич, И. Ф. Кривонос. — М., 1985. — 40 с. — (Серия „Содержание, формы и методы обучения в высшей и средней спец. школе”).
20. **Педагогическая практика студентов : проект (ротапринт)** / О. А. Абдуллина, Н. Н. Тарасевич и др. — М., 1985.
21. **Примерные учебно-тематический план и программа спецкурса „Основы педагогического мастерства” : проект** / И. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич. — М., 1985. — 31 с.
22. **Экспериментальная программа ”Основы профессионального самовоспитания будущего учителя”** / И. А. Зязюн, В. А. Кан-Калик, Л. И. Рувинский, Н. Н. Тарасевич, И. Е. Шварц. — М. : НИИ ОП АПН СССР, 1985. — 18 с.
23. **Экспериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : I курс** / В. Д. Бардинова, Т. В. Барзий, Н. Н. Тарасевич и др.; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. — Полтава, 1985. — 20 с.
24. **Экспериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : II курс**

/ В. Д. Бардинова, Т. В. Барзий, Н. Н. Тарасевич и др.; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. — Полтава, 1985. — 32 с.

25. **Экспериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : III курс** / В. Д. Бардинова, Т. В. Барзий, Н. Н. Тарасевич и др.; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. — Полтава, 1985. — 29 с.

1986

26. **Практикум „Мастерство общения пропагандиста с аудиторией”** / Н. Н. Тарасевич, Е. Г. Самещенко, В. А. Семиченко, Н. М. Пивовар и др. — Полтава, 1986. — 61 с.

1987

27. **Лектор-методист : программа отделения по подготовке лекторов-методистов в университете молодого лектора** / И. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич. — Полтава, 1987. — 22 с.
28. **Методические рекомендации по руководству самостоятельной работой студентов I курса** / Г. В. Брагина, Т. Г. Дмитренко, Н. Н. Тарасевич и др. — Полтава, 1987. — 31 с.
29. **Методические указания к занятиям по педагогическому мастерству на непрерывной практике для студентов I курса** / Н. М. Пивовар, В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич и др. — Полтава, 1987. — 16 с.
30. **Основы педагогического мастерства : учеб. пособ.** / под ред. И. А. Зязюна. — К. : Вища шк., 1987. — 208 с.

1988

31. **Основы педагогического мастерства : программы педагогических институтов** / Г. В. Брагина, И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др. — М., 1988. — 53 с.
32. **Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”**. — изд. 3-е, доп. / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др. — Полтава, 1988. — 78 с.

33. **Учитель, которого ждут : из опыта работы Полтавского пединститута им. В. Г. Короленко / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. П. Лебедик, В. Е. Лобурец, В. Ф. Моргун, Н. Н. Тарасевич. – М. : Просвещение, 1988. – 153 с.**

1989

34. **Методическое пособие по курсу „Теория и методика политической учебы” / В. С. Пелипец, Н. Н. Тарасевич и др. – Полтава, 1989. – 20 с.**
35. **Основы педагогического мастерства : учеб. пособ. для пед. спец. высш. учеб. заведений / И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич и др. – М., 1989. – 302 с.**
36. **Юний лектор : програма факультативного курсу для середніх шкіл / І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, Л. І. Тетянич. – Полтава, 1989. – 16 с.**

1990

37. **Методические советы к лекции на тему „Культура общения с людьми” / Г. В. Брагина, И. Ф. Кривонос, В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич. – Полтава, 1990. – 36 с.**
38. **Психолого-педагогические основы подготовки современного учителя : метод. рекомендации для преподавателей пед. вузов / М. С. Бургин, И. С. Дмитрик, Л. В. Крамущенко, В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич; Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – К., 1990. – 92 с.**

1992

39. **Основи педагогічної майстерності : програма для педагогічних училищ / Л. В. Дорошенко, Н. М. Тарасевич. – К., 1992. – 8 с.**

1993

40. **Основи педагогічної майстерності : программа для педагогічних вузів / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич та ін. ; Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – 66 с.**

- 41. Педагогічна майстерність А. С. Макаренка-вихователя : програма спецкурсу для педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич та ін. — Полтава, 1993. — 25 с.**
- 42. Програма самостійної роботи слухачів факультету майбутнього вчителя / Л. Л. Безобразова, Н. М. Пивовар, Н. М. Тарасевич. — Полтава, 1993. — 7 с.**

1994

- 43. Концепція діяльності Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка / за ред. проф. В. О. Пашенка; Л. Л. Безобразова, М. І. Степаненко, Н. М. Тарасевич та ін. — Полтава, 1994. — 20 с.**

1995

- 44. Словник термінології з педагогічної майстерності / Н. М. Тарасевич (гол. ред.), Н. Г. Базилевич, Л. В. Малаканова, Н. М. Пивовар та ін. — Полтава, 1995. — 64 с.**

1996

- 45. Педагогічна майстерність : тести. Комплект завдань для контролю знань. Ч. 1 / Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич та ін. — Полтава; К., 1996. — 118 с.**
- 46. Педагогічна майстерність : тести. Дешифратори. Ч. 2 / Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич та ін. — Полтава; К., 1996. — 79 с.**
- 47. Педагогічна майстерність : тести. Комплект методик професійного самопізнання. Ч. 3. / Л. В. Крамущенко, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич та ін. — Полтава; К., 1996. — 93 с.**

1997

- 48. Педагогічна майстерність : підручник для вищих пед. навч. закладів / ред. І. А. Зязюн; Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос, О. Г. Самешенко, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич. — К. : Вища шк., 1997. — 349 с.**

1998

49. Педагогічна майстерність : тести. Ч. 1. Комплект завдань для контролю знань / Н. Г. Базилевич, Л. В. Крамушенко, Н. М. Тарасевич та ін. – К., 1998. – 127 с.

2000

50. Основи педагогічної майстерності : методичні рекомендації до вивчення курсу / Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2000. – 36 с.
51. Стратегія поведінки вчителя в складних педагогічних ситуаціях. Аналіз складних педагогічних ситуацій : програма спецкурсу і спецпрактикуму / Н. Тарасевич. – Полтава, 2000. – 16 с.

2001

52. Педагогічна майстерність : тексти. Модуль 1. Ч.1 / за ред. І. А. Зязюна. – Полтава, 2001. – 223 с.

2002

53. Полтавська трудова колонія ім. Горького в документах і матеріалах (1920–1926 рр.) : ч. 1 / авт.-уклад.: О. Єрмак, Л. Крамущенко, І. Кривонос, Н. Тарасевич ; за ред. І. А. Зязюна. – Полтава, 2002. – 269 с.
54. Полтавська трудова колонія ім. Горького в документах і матеріалах (1920–1926 рр.) : ч. 2 / авт.-уклад. : О. Єрмак, Л. Крамущенко, І. Кривонос, Н. Тарасевич; за ред. І. А. Зязюна. – Полтава, 2002. – 216 с.

2004

55. Педагогічна майстерність : підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, И. Ф. Кривонос, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич; заред. І. А. Зязюна. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К., 2004. – 422 с.

- 56. Майстерність педагогічного спілкування : посіб. для орг. самот. роботи студ. над 2 модулем курсу “Основи пед. майстерності” / Н. М. Тарасевич; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – 112 с. – Бібліогр. : с. 111.**

2005

- 57. Mistrzostwo pedagogiczne / I. A. Zjaziun, L. W. Kramuszenko, I. F. Krivonos, O. G. Samieszczenko, W. A. Semiczenko, N. M. Tarasewicz; Pod redakcja I. A. Zjaziuna. – Warszawa – Radom : Instytut Technologii i Eksploatacji – PIB Radomiu, 2005. – 251 s. (авт. с. 35-70,135-154,187-199).**
- 58. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях : спецкурс : тексти лекцій / Н. М. Тарасевич ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – 119 с.**

2006

- 59. Основи конфліктології : діяльність менеджера з попередження та розв’язання конфліктів у закладах освіти : навчальний посібник / Н. Тарасевич. – Полтава : ІОЦ ПДПУ, 2006. – 75 с.**
- 60. Основи конфліктології : програма / Н. Тарасевич. – Полтава : ІОЦ ПДПУ, 2006. – 11 с.**
- 61. Педагогічний аналіз як функція управління : навч. посіб. / Л. Л. Король, Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2006. – 44 с.**
- 62. Педагогічний аналіз як функція управління : програма і метод. рекомендації до вивчення курсу / Л. Л. Король, Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2006. – 14 с.**
- 63. Педагогічна майстерність : тексти / за заг. ред. І. А. Зязюна ; уклад. та авт. комент. І. А. Зязюн, І. Ф. Кривonos, Н. М. Тарасевич та ін. – Полтава, 2006. – 232 с.**
- 64. Педагогічна майстерність : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / упоряд. : І. А. Зязюн; Н. Г. Базилевич, Н. М. Тарасевич, Л. В. Малаканова та ін. – К., 2006. – 605 с.**

2007

65. **Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. : дидактичний супровід I модуля курсу (зміст навчання, форми та терміни контролю на укр. відділенні філолог. ф-ту) / Ніна Миколаївна Тарасевич; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. пед. майстерності. – Полтава, 2007. – 14 с.**
66. **Педагогічна експертиза результатів діяльності : програма спецкурсу для підготовки магістрів зі спеціальності 8.000009 „Управління навчальним закладом” / Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2007. – 20 с.**
67. **Педагогічна майстерність : навч. посіб. : дидактичний супровід II модуля курсу (зміст навчання, форми та терміни контролю на укр. відділенні філолог. ф-ту) / Ніна Миколаївна Тарасевич; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. пед. майстерності. – Полтава, 2007. – 32 с.**
68. **Педагогічні технології : теорія та практика : навчально-методичний посібник / за ред. проф. М. В. Гриньової / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, О. Г. Штепа. – Полтава, 2007. – 230 с.**

2008

69. **Антон Макаренко : Харківська трудова колонія ім. М. Горького (в документах і матеріалах 1926–1928 рр.) / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, А. В. Ткаченко; за ред. І. А. Зязюна; Інститут пед. освіти і освіти дорослих АПН України, Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. пед. майстерності. – К., 2008. – 352 с.**
70. **Експертиза проектної діяльності : навч.-метод. посіб. / Є. В. Копилець, Н. М. Кривонос (Тарасевич). – Полтава, – 2008. – 38 с.**
71. **Основи конфліктології : навч.-метод. посіб. / Н. М. Кривонос (Тарасевич). – Полтава, 2008. – 49 с.**
72. **Основи педагогічної майстерності : навч. програма / укладач Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2008. – 22 с.**

- 73. Основи педагогічної майстерності : робоча навч. програма** / Н. М. Кривонос (Тарасевич). – Полтава, 2008. – 51 с.
- 74. Педагогічна майстерність : підручник** / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич. – К., 2008. – 376 с.
- 75. Педагогічна майстерність : хрестоматія : навч. посіб.** / упоряд. : Н. Г. Базилевич, Т. Г. Дмитренко, І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Л. В. Малаканова, Н. М. Пивовар, Н. М. Тарасевич, А. В. Ткаченко, Л. Ф. Українець, О. Г. Штепа; за ред. І. А. Зязюна. – К., 2008. – 462 с.
- 76. Педагогічні технології: теорія та практика : навч.-метод. посіб.** / за ред. М. В. Гриньової, уклад. Н. М. Тарасевич та ін.; Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – 232 с.

2009

- 77. Основи педагогічної майстерності : навч. програма** / І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич. – К., 2009. – 48 с.

II. Статті, передмови, публікації в інших виданнях

1963

- 78. Діти зростають не білоручками** / Н. Н. Тарасевич // Труд переростає у красу : зб. статей. – Дніпропетровськ, 1963. – С. 15–20.

1966

- 79. Вивчення рівня моральної вихованості учнів як основа планування роботи класного керівника** / Н. М. Тарасевич // Матеріали до наради з питань наукової організації праці в системі народної освіти. – К.; Донецьк, 1966. – С. 100–101.

1967

- 80. Розуміння молодшими підлітками деяких моральних понять та їх оцінні судження** / Н. М. Тарасевич // Педагогіка : республіканський наук.-метод. зб. – К., 1967. – Вип. 6. – С. 22–28.

1968

- 81. Индивидуальный корректив в системе формирования гуманных отношений в классных коллективах младших подростков / Н. Н. Тарасевич // Воспитание учащихся в духе коммунистического гуманизма : Ученые записки МОПИ им. Н. К. Крупской / Моск. пед. ин-т. — М., 1968. — Т. 201. — С. 283–293.**

1971

- 82. Надежные крылья / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Учит. газ. — 1971. — 24 июн.**
- 83. Подготовка студентов к осуществлению профориентационной работы в школе / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Подготовка студентов к воспитательной работе в школе : тез. межвуз. конф. — Минск, 1971. — С. 207–208.**

1972

- 84. Воспитание гуманных взаимоотношений внутри классного коллектива младших подростков / Н. Тарасевич // Воспитание учащихся в духе коммунистического гуманизма : сб. трудов МОПИ им. Н. К. Крупской (педагогика). — М., 1972. — Вып. 24. — С. 201–212.**
- 85. Вчимося у великих педагогів / И. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Зоря Полтавщини. — 1972. — 23 верес.**
- 86. Подготовка студентов к профориентационной работе в школе / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Формирование профессионально-педагогической направленности студентов педагогического вуза : материалы науч. конф. — Владимир, 1972. — Ч. 1. — С. 186–190.**
- 87. Там, где учились А. С. Макаренко и В. А. Сухомлинский / И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. — 1972. — 8 авг.**

1973

- 88. Необходимы уточнения / И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. — 1973. — 14 июн.**

- 89. Последний план Сухомлинского / И. Кривонос, Н. Тарасевич**
// Учит. газ. — 1973 . — 3 апр.
- 90. Рекомендуют исследователи / И. Кривонос, Н. Тарасевич**
// Учит. газ. — 1973. — 9 окт.

1974

- 91. Директор і його школа / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич**
// Рад. шк. — 1974. — № 10. — С. 96–99.
- 92. Зустрічі з майбутнім. Формування в студентів вузу любові та інтересів до професії / Н. Г. Базилевич, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич**
// Рад. освіта. — 1974. — 13 липн.
- 93. История педагогики. Новые страницы / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич** // Учит. газ. — 1974. — 9 сент.
- 94. Останній план Сухомлинського / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич** // Дойче леренцайтунг. — 1974. — № 7. — С. 3–4.
- 95. Педагогічний досвід у науковій спадщині К. Д. Ушинського / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич** // Рад. шк. — 1974. — № 2. — С. 24–27.
- 96. Урок директора школи / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич**
// Рад. освіта. — 1974. — 25 травня.

1975

- 97. Диагностика и тенденции развития гуманных взаимоотношений в классных коллективах младших подростков / Н. Н. Тарасевич** // Психолого-педагогическая проблема взаимодействий группы и личности школьника : материалы симпозиума. — К., 1975. — С. 138–142.
- 98. Издано Владимирским пединститутом / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич** // Нар. образование. — 1975. — № 5. — С. 117–118.
- 99. В. І. Ленін про вивчення і поширення передового педагогічного досвіду / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич** // Рад. шк. — 1975. — № 6. — С. 12–16.

- 100. Работу каждого на уровень лучших. Из опыта Гадячской школы-интерната Полтавской области / И. Кривонос, М. Павлий, Н. Тарасевич // Нар. образование. – 1975. – № 9. – С. 75–80.**

1976

- 101. А. В. Луначарський про особистість радянського вчителя / Н. Г. Базилевич, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Тези міжвузівської наук.-теорет. конф., присвяченої 100-річчю з дня народження А. В. Луначарського. – Полтава, 1976. – С. 23–25.**
- 102. А. С. Макаренко про педагогічний досвід / І. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Рад. шк. – 1976. – № 7. – С. 11–15.**
- 103. Невикористані резерви. Нові методи навчання в учбовий процес / Н. Г. Базилевич, І. Кривонос, Н. Тарасевич // Рад. освіта. – 1976. – 29 груд.**
- 104. Пропагувати передовий досвід / І. Кривонос, Н. Тарасевич // Рад. освіта – 1976. – 18 лют.**

1977

- 105. Виховувати громадянина / Н. Г. Базилевич, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Комсомолец Полтавщини. – 1977. – 2 черв.**
- 106. В. О. Сухомлинський і проблеми передового досвіду / Н. Г. Базилевич, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Початкова шк. – 1977. – № 1. – С. 79–84.**
- 107. Читая сочинения В. А. Сухомлинского / Н. Г. Базилевич, И. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Нар. образование. – 1977. – № 10. – С. 106–108.**

1978

- 108. Завершающий том избранных произведений В. А. Сухомлинского / Н. Базилевич, И. Кривонос, Н. Тарасевич // Нар. образование. – 1978. – № 7. – С. 93–94.**

- 109. И учителям и родителям / М. Андриевский, И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. – 1978. – 27 июл.**
- 110. Наукова спадщина В. О. Сухомлинського / Н. Г. Базилевич, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Комсомолец Полтавщини. – 1978. – 27 квітн.**
- 111. Студенти вчатьсЯ у Макаренка / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Зоря Полтавщини. – 1978. – 22 лют.**
- 112. В. А. Сухомлинский о мастерстве слова учителя / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // В. А. Сухомлинский и современная школа : тезисы докл. науч.-практ. конф. (Кировоград, 25-27 сент. 1978 г.). – Кировоград, 1978. – С. 14–15.**
- 113. Формирование у студентов педагогических умений в свете рекомендаций А. С. Макаренко / Н. Н. Тарасевич // А. С. Макаренко – педагог и писатель : тез. докл. и сообщений республиканской науч. конф. «Педагогическое наследие А. С. Макаренко и современные проблемы коммунистического воспитания», посвященной 90-летию со дня рождения выдающегося советского педагога и писателя, (Сумы, 2–3 март. 1978 г.) / Сумс. гос. пед. ин-т им. А. С. Макаренка. – Сумы, 1978. – С. 220–222.**

1979

- 114. Моделирование учебно-воспитательного процесса школы в профессионально-педагогической подготовке студентов / Н. Тарасевич // Улучшение качества подготовки педагогических кадров и повышения уровня идейно-политического воспитания студенческой молодёжи в свете решений XXV съезда КПСС : тезисы респуб. науч. конф. – Харьков, 1979. – С. 180–181.**
- 115. Основні форми профорієнтаційної роботи з учнями / Н. М. Тарасевич // Тези обласної наук.-практ. конф. „Професійна орієнтація учнівської молоді в сільських школах області”. – Полтава, 1979. – С. 44–45.**

1980

116. **Воспитать мастера** / И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. – 1980. – 4 дек.
117. **Зустріч із Сухомлинським** / Н. Тарасевич // Вечірній Харків. – 1980. – 12 листоп.
118. **Моделирование в формировании педагогического мастерства** / Н. Тарасевич // Совершенствование педагогического мастерства преподавателей вуза : тезисы докл. и сообщений областной науч.-практ. конф. – Полтава, 1980. – С. 31–32.
119. **Моделювання навчально-виховного процесу школи в професійній підготовці студентів** / Н. М. Тарасевич // Вища і середня педагогічна освіта : наук.-метод. зб. – К., 1980. – Вип. 11. – С. 15–19.
120. **Психологічна наука, вчитель, учень** / І. Зязюн, Н. Тарасевич // Рад. шк. – 1980. – № 6. – С. 94–95.
121. **Спецкурс „Основы педагогического мастерства” в системе подготовки будущего учителя** / Т. Гавакова, И. Кривонос, Н. Тарасевич // Совершенствование педагогического мастерства преподавателей вуза : тезисы докл. и сообщ. обл. науч.-практ. конф. – Полтава, 1980. – С. 28–29.

1981

122. **Вчителю бути майстром** / І. Кривонос, Н. Тарасевич // Комсомолець Полтавщини. – 1981. – 31 груд.
123. **Изучение мастерства общения учителя с учащимися** / Т. Еремеева, Н. Тарасевич // Вопросы освоения педагогического опыта : тезисы докл. и сообщений областной науч.-практ. конф. – Полтава, 1981. – С. 41–42.
124. **Перша педагогічна** / І. Кривонос, Н. Тарасевич // Рад. освіта. – 1981. – 23 груд.

1982

125. **Готувати педагога-майстра своєї справи** / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Рад. шк. – 1982. – № 2. – С. 71–75.

- 126. Мастерство общения педагога с аудиторией / Н. Тарасевич // Мастерство устного выступления : тезисы докл. обл. науч.-практ. конф. – Полтава, 1982. – С. 70–72.**
- 127. Приёмы педагогического воздействия / Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : метод. рекомендации к практическим занятиям для студентов II курса. – Полтава, 1982. – С. 63–74.**
- 128. Убеждение в педагогическом процессе / В. П. Перепелица, Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : метод. рекомендации к практическим занятиям для студентов II курса. – Полтава, 1982. – С. 29–39.**
- 129. Формирование коммуникативных умений учителя биологии / Т. И. Гавакова, Л. А. Савенкова, Н. Н. Тарасевич // Формирование личности учителя биологии в процессе высшего педагогического образования : тезисы Всесоюз. конф. преподавателей методики биологии пединститутов. – Полтава, 1982. – С. 101–103.**

1983

- 130. Из опыта обучения будущих учителей сельских школ педагогическому мастерству / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Подготовка учителя к работе в малокомплектной школе. – Смоленск, 1983. – С. 47–56.**
- 131. Мастерство организации общественно-полезной деятельности / Н. Тарасевич, И. С. Тодорова // Методические указания к практическим занятиям для студентов III курса по спецкурсу „Основы педагогического мастерства”. – Полтава, 1983. – Ч. 2. – С. 4–19.**
- 132. Об уровнях педагогического мастерства преподавателей общественных наук / Н. Н. Тарасевич // Актуальные проблемы повышения педагогического мастерства преподавателей-обществоведов : тезисы межвуз. науч.-практ. конф. – Полтава, 1983. – С. 12–13.**

- 133. Обучения студентов основам педагогического мастерства / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Сов. педагогика. – 1983. – № 7. – С. 89–92.**
- 134. Педагогическое мастерство и педагогическая техника / Н. Н. Тарасевич // Творческое использование идей А. С. Макаренко и В. А. Сухомлинского в формировании педагогического мастерства : тезисы межвуз. науч.-практ. конф. – Полтава, 1983. – С. 32–34.**

1984

- 135. Активне соціально-психологічне навчання в спецкурсі „Основи педагогічної майстерності” / Н. М. Кипренко, Т. А. Кислих, Н. М. Тарасевич, Т. С. Яценко // Рад. шк. – 1984. – № 11. – С. 85.**
- 136. Н. В. Гоголь и проблема личности педагога / Н. Тарасевич // Тезисы докладов вторых Гоголевских чтений, посвящённых 175-летию со дня рождения писателя. – Полтава, 1984. – С. 195–196.**
- 137. Конкурс педагогического мастерства / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : метод. указания для студ. IV курса по спецкурсу / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1984. – С. 81–84.**
- 138. Основы мимической и пантомимической выразительности учителя / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : метод. указания для студ. IV курса по спецкурсу / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1984. – С. 67–80.**
- 139. Основы педагогического мастерства : программа / Т. И. Гавакова, И. А. Зязюн, И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Программы педагогических институтов. – М., 1984. – № 2. – С. 37–54.**
- 140. Передовой педагогический опыт / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Правда Украины. – 1984. – № 5. – С. 5–6.**

- 141. Пути совершенствования подготовки будущего учителя в педагогическом институте / Н. Тарасевич // Социально-педагогические и психологические вопросы повышения квалификации педагогических кадров : метод. рекомендации для ИУУ. — Л., 1984. — С. 32—34.**
- 142. Система профессионально-педагогической подготовки учителя / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Педагогические и психологические проблемы учебного процесса в вузе : тез. докл. Всесоюз. науч. конф. — Казань, 1984. — Ч. 2. — С. 125—127.**
- 143. Формирование основ мастерства учителя в педагогическом вузе / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Вопросы профессиональной подготовки учителя в свете Основных направлений реформы общеобразовательной и профессиональной школы : тезисы докладов науч.-практ. конф., посвященной 110-летию Глуховского института, (Глухов, 24-26 окт. 1984 г.). — Глухов, 1984. — С. 81—82.**

1985

- 144. Исследование проблемы формирования основ педагогического мастерства у студентов / Н. Н. Тарасевич // Пути совершенствования психолого-педагогической подготовки учителя в свете основных направлений реформы общеобразовательной и профессиональной школы : тез. докл. и выступлений на Всесоюз. науч.-практ. конф. / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. — Полтава, 1985. — С. 169—173.**
- 145. Подготовка будущего учителя к самообразованию / Л. В. Крамушенко, Н. Н. Тарасевич // Социально-педагогические и психологические вопросы подготовки и повышения квалификации учителей : метод. рекомендации для ИУУ. — Л., 1985. — С. 50—53.**
- 146. По системе «школа-педвуз-школа» / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Вестник высш. шк. — 1985. — № 6. — С. 13—15.**

1986

147. **Активное социально-психологическое обучение в курсе „Основы педагогического мастерства”** / Н. Н. Тарасевич, Т. С. Яценко // *Активные методы профессиональной подготовки студентов в системе университетского образования.* – Грозный, 1986. – С. 99–109.
148. **Курс педагогического мастерства и формирование гуманистической направленности педагога** / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // *Нравственные и эстетические проблемы коммунистического воспитания студенческой и школьной молодежи в свете решений XXVII съезда КПСС : тез. докл. и сообщений обл. науч.-практ. конф. / Ин-т марксизма-ленинизма, Полт. обком КП Украины, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка.* – Полтава, 1986. – С. 160–161.
149. **Оволодіти педагогічною майстерністю** / Н. Тарасевич, Л. Григор // *Під прапором ленінізму.* – 1986. – № 23. – С. 53–55.
150. **Совершенствование профессионально-педагогической подготовки учителя в свете положений А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве** / Н. Н. Тарасевич // А. С. Макаренко и Полтавщина : тез. докл. и сообщений обл. науч.-практ. конф. / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1986. – С. 58–60.

1987

151. **Введение к методическим рекомендациям** / Н. Тарасевич // *Методические рекомендации для преподавателей и студентов по основам педагогического мастерства к практическим занятиям на I курсе.* – Полтава, 1987. – С. 3–4.
152. **Давайте все же попробуем! Школа – прорыв к новому** / И. Кривонос, Н. Тарасевич // *Учит. газ.* – 1987. – 14 нояб.
153. **Мастерство учителя в управлении собой. Основы техники саморегуляции** / Т. Г. Дмитренко, Н. Н. Тарасевич // *Методические рекомендации для преподавателей и студентов по*

основам педагогического мастерства к практическим занятиям на I курсе. – Полтава, 1987. – С. 3–21.

- 154. Основи педагогічної майстерності / Л.І.Бондарчук, Н. М. Тарасевич // Рад. шк. – 1987. – № 10. – С. 3–10.**
- 155. Учитель – ученик : этика общения / Н. Н. Тарасевич // Рус. язык и лит. в сред. учеб. заведениях УССР. – 1987. – № 2. – С. 46–52.**
- 156. Формирование профессиональной позиции студента педагогического вуза / Н. Н. Тарасевич // Ориентация молодежи на педагогическую профессию : тез. обл. науч.-практ. конф. / Мин-во просвещения УССР, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1987. – С. 17–19.**

1988

- 157. Внедрение идей В. А. Сухомлинского о мастерстве саморегуляции педагога в практику подготовки учителя / Н. Н. Тарасевич // Идеи формирования гармонически развитой личности в педагогическом наследии В. А. Сухомлинского и их творческая реализация в условиях перестройки общеобразовательной школы : тез. докл. Республ. науч.-практ. конф. – Кировоград, 1988. – Ч. 2. – С. 195–197.**
- 158. Внедрение положений А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве в процессе профессиональной подготовки будущего учителя / Н. Н. Тарасевич // Педагогическое наследие А. С. Макаренко и современные проблемы воспитания молодежи. К 100-летию со дня рождения, (Москва, 15–17 март. 1988 г.). – М., 1988. – Ч. 2. – С. 300–302.**
- 159. Идеи А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве в курсе „Основы педагогического мастерства” / Н. Н. Тарасевич // А. С. Макаренко и современность : тезисы докладов и сообщений научно-практической конф., посвященной 100-летию со дня рождения А. С. Макаренко. – Владимир, 1988. – С. 38–41.**

160. **Использование активных методов обучения в процессе преподавания курса „Основы педагогического мастерства”** / В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич // Эвристические и ролевые игры в интенсификации учебного и научного творчества студентов : тезисы докладов на республ. науч.-практ. конф. – Казань, 1988. – Ч. 2. – С. 24–25.
161. **Лабораторное занятие № 9. Техника речи. Дыхание** / Н. М. Пивовар, Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 3–12.
162. **Лабораторное занятие № 10. Техника речи. Голос учителя** / Н. Н. Пивовар, Н. М. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 12–19.
163. **Лабораторное занятие № 11. Гласные звуки** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 19–29.
164. **Лабораторное занятие № 12. Техника речи. Согласные звуки** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 30–39.
165. **Лабораторное занятие № 16 Основы мимической и пантомимической выразительности** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 53–62.
166. **Лабораторное занятие № 17. Конкурс педагогического мастерства** / Н. Н. Тарасевич, М. О. Цуркава // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. I курс. Методические рекомендации. – М., 1988. – С. 63–65.

- 167. Лабораторное занятие № 22. Мастерство убеждающего воздействия** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. II курс. Методические рекомендации. — М., 1988. — С. 41–49.
- 168. Лабораторное занятие № 25. Приёмы педагогического взаимодействия** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. II курс. Методические рекомендации. — М., 1988. — С. 62–69.
- 169. Лабораторное занятие № 31. Мастерство организации общественно полезной деятельности** / Н. Н. Тарасевич, И. С. Тодорова // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. III курс. Методические рекомендации. — М., 1988. — С. 29–37.
- 170. Лабораторное занятие № 33. Мастерство воспитателя в проведении бесед с родителями** / Н. Н. Тарасевич // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. III курс. Методические рекомендации. — М., 1988. — С. 43–48.
- 171. Лабораторное занятие № 34. Конкурс педагогического мастерства** / Н. Н. Тарасевич, М. О. Цуркава // Основы педагогического мастерства : лабораторные занятия. III курс. Методические рекомендации. — М., 1988. — С. 49–53.
- 172. Мастерство педагогического общения как фактор всестороннего развития личности воспитанников** / Н. Н. Тарасевич // Всестороннее развитие личности в системе воспитательной деятельности общеобразовательной и профессиональной школы : материалы науч.-практ. конф. — Кишинев, 1988. — С. 18–21.
- 173. Позиции участников** / Н. Н. Тарасевич // Слово лектора. — 1988. — № 5. — С. 44–45.
- 174. Построение программы профессиональной ориентации школьников на педагогическую профессию** / Н. Н. Тарасевич // Реформа школы и проблемы совершенствования отбора, подготовки и повышения квалификации педагогических кадров : тезисы межвуз. науч.-практ. конф. — Барнаул, 1988. — С. 15–17.

- 175. Принципы построения программы профессиональной ориентации школьников на педагогическую профессию / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Психологические условия профессионального становления личности в свете реформы общеобраз. и проф. школы : тезисы науч. сообщ. конф. – М., 1988. – С. 39–40.**
- 176. Психолого-педагогические вопросы управления качеством подготовки будущих учителей / Л. В. Крамущенко, Н. Н. Савельева, Н. Н. Тарасевич // Психологические условия формирования личности будущего учителя : межвуз. сб. науч. трудов. – М., 1988. – С. 56–65.**
- 177. Специфика преподавания курса „Основы педагогического мастерства” / Н. Н. Тарасевич // Творческое наследие А. С. Макаренки и совершенствование подготовки педагогических кадров : тез. докл. и выступлений на Всесоюз. науч.-практ. конф., посвященной 100-летию со дня рождения А. С. Макаренки / Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленки. – Полтава, 1988. – С. 194–196.**
- 178. Формирование диалогического общения в процессе профессиональной подготовки будущих учителей / Н. Н. Тарасевич, И. С. Тодорова // Психологические условия формирования личности будущего учителя. – М., 1988. – С. 65–72.**

1989

- 179. Использование комнаты-музея В. А. Сухомлинского в профессиональном воспитании студентов / Н. Г. Базилевич, Н. Н. Тарасевич // Пропаганда вузовской науки музейными средствами : тез. докл. на науч.-практ. конф. по актуальным вопросам развития вузовских музеев. – Сыктывкар, 1989. – С. 53–55.**
- 180. Конкурсы педагогического мастерства – ступени роста будущего учителя / Н. Н. Тарасевич // Формирование личности советского учителя : тез. докл. и сообщений региональной науч.-практ. конф. – Измаил, 1989. – С. 16–18.**

- 181. Концепция педагогического мастерства как системы** / Н. Н. Тарасевич // *Методология и методы современных педагогических исследований : тез. докл. / АПН СССР, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – М., 1989. – С. 102–105.*
- 182. Н. К. Крупская и гуманизация школы** / Н. Г. Базилевич, Н. Н. Тарасевич // *Н. К. Крупская и современность : тезисы докладов и сообщений науч.-практ. конф., посвященной 120-летию со дня рожд. Н. К. Крупской. – Владимир, 1989. – С. 1–2.*
- 183. Логика курса „Основы педагогического мастерства”** / Н. Н. Тарасевич // *Проблемы перестройки высшего педагогического образования : тезисы докл. науч.-практ. конф., (Глухов, 27–28 окт. 1989 г.). – Глухов, 1989. – С. 29–32.*
- 184. На пути к мастерству** / Н. Н. Тарасевич // *Зоря Полтавщини. – 1989. – 18 дек.*
- 185. Педагогические основы лекционной пропаганды** / И. А. Зязюн, Н. Н. Тарасевич // *Лекционная пропаганда : вопросы теории, организации и методики. – К., 1989. – С. 117–123.*
- 186. Педагогическое мастерство как система** / Н. Н. Тарасевич // *Формирование основ педагогического мастерства : тезисы докл. и выст. на республ. науч.-практ. конф., (Кишинев, 13–14 окт. 1989 г.). – Кишинёв, 1989. – С. 17–19.*
- 187. Педагогічна діяльність і педагогічна майстерність** / Н. М. Тарасевич // *Вища і середня педагогічна освіта : наук.-метод. зб. – К., 1989. – Вип. 14. – С. 42–46.*
- 188. Програма „Юний лектор” для факультативного курсу у середніх школах** / І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, Л. І. Тетянич // *Трибуна лектора. – 1989. – № 9. – С. 14–15; № 11. – С. 14.*
- 189. Сущность педагогического мастерства и пути его становления в вузе** / Н. Н. Тарасевич // *Психология – перестройке народного образования : тезисы Всесоюз. науч.-практ. конф., (Москва, 9–11 ноябр. 1989 г.). – М., 1989. – С. 39.*

- 190. Учитель младших классов, особенности его работы /** Н. Н. Тарасевич // Юный педагог. Воспитатель октябрят : метод. рекомендации для руководителей факультатива. – Полтава, 1989. – С. 19–32.
- 191. Цицерони за шкільною партєю /** Н. М. Тарасевич // Трибуна лектора. – 1989. – № 7. – С. 14.

1990

- 192. Мастерство педагогического общения как этическая проблема /** Н. Н. Тарасевич // Формирование нравственной и эстетической культуры учащейся молодежи в условиях обновления социализма : тезисы докл. обл. науч.-практ. конф. / Ин-т марксизма-ленинизма, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1990. – С. 114–116.
- 193. Обретение педагогического мастерства /** И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Сов. педагогика. – 1990. – № 11. – С. 73–77.
- 194. Програма „Юний лектор” для факультативного курсу у середніх школах //** І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, Л. І. Тетянич // Трибуна лектора. – 1990. – № 4. – С. 17.

1991

- 195. Из опыта оптимизации структуры профессиональной подготовки педагогических кадров /** В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич // Проблемы высшей школы : науч.-метод. сб. – К., 1991. – Вып. 73. – С. 33–40.
- 196. Конкурс – форма творческого экзамена в определении ступени роста будущего учителя /** Н. Н. Тарасевич // Проблемы освоения театральной педагогики в профессионально-педагогической подготовке будущего учителя : материалы Всесоюз. науч.-практ. конф. / Мин-во культуры СССР, Полт. гос. пед. ин-т им. В. Г. Короленка. – Полтава, 1991. – С. 128–131.

- 197. Особливості організації навчання класовода за курсом „Основи педагогічної майстерності” / Л. В. Крамущенко, О. Г. Самещенко Н. М. Тарасевич // Початкова шк. – 1991. – № 11. – С. 55–57.**

1992

- 198. Дослідження логіки і змісту педагогічного компонента професійної освіти вчителя / Н. М. Тарасевич // Психолого-педагогічна підготовка вчителя у вузі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Мін-во освіти України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1992. – С. 11–13.**
- 199. Стандарт и творчество в подготовке учителя / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич // Психолого-педагогічні основи становлення творчої особистості вчителя : матеріали міжвуз. наук.-практ. конф. – Суми, 1992. – С. 92–94.**

1993

- 200. Аналіз психолого-педагогічного компонента підготовки вчителя / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Розбудова національної початкової школи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 11–13 трав. 1993 р.) / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 199–201.**
- 201. Ви творчий вчитель / Н. М. Тарасевич // Постметодика. – 1993. – № 2. – С. 17.**
- 202. Коллективная творческая деятельность и формирование гуманных отношений у младших подростков / Н. Н. Тарасевич // Результаты экспериментального исследования влияния трудовой деятельности на формирование личности школьника : материалы конф. – Славянск, 1993.**
- 203. Критеріально орієнтовані тести для визначення професійної готовності студентів до педагогічної діяльності / Н. Н. Тарасевич // Психолого-педагогічні основи професійної підготовки вчителя-вихователя та сучасні технології навчання. – Житомир, 1993. – Т. 1. Ч. 1. – С. 24–28.**

- 204. Модель кінцевого результату навчання з основ педагогічної майстерності (I – III курси) / Л. В. Крамущенко, О. Г. Самешенко, Н. М. Тарасевич // Макаренківські читання : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 40–42.**
- 205. Психолого-педагогічний компонент у професійній освіті вчителя / Н. М. Тарасевич // Вища і середня освіта : наук.-метод. зб. – К., 1993. – Вип. 16. – С. 28–31.**
- 206. Формування гуманних відносин молодших підлітків у процесі трудової діяльності / Н. М. Тарасевич // Теоретико-методичні основи формування громадянина України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1993. – С. 102–104.**

1994

- 207. Педагогическое мастерство как проявление творческой активности учителя в профессиональной деятельности / Н. Н. Тарасевич // Педагогическое творчество : теоретические аспекты : сб. науч. трудов. – Запорожье, 1994. – С. 73–79.**
- 208. Педагогічна майстерність батькам / В. А. Семиченко, Н. М. Тарасевич // Початкова шк. – 1994. – № 7. – С. 11–15; № 9–10. – С. 45–48.**
- 209. Саморегуляція професійної діяльності – умова розвитку педагогічної майстерності вчителя / Н. М. Тарасевич // Проблеми сільських навчально-виховних закладів : тези Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 18–21 квіт. 1994 р.) / Мін-во освіти України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1994. – С. 151–152.**
- 210. Тести. Педагогічне спілкування / С. О. Гладкий, Н. М. Тарасевич, О. В. Ткачук // Постметодика. – 1994. – № 4–5. – С. 50–51.**
- 211. Технология отслеживания уровня профессиональной подготовки будущего учителя / И. Ф. Кривонос, Н. Н. Тарасевич**

// Современные образовательные технологии. – Кишинёв, 1994. – Ч. III. Преподавание педагогики. – С. 145–148.

- 212. Технологія побудови критеріально-орієнтованих тестів для визначення рівня професійної готовності студентів / Н. М. Тарасевич // Вища педагогічна освіта : наук.-метод. зб. – К., 1994. – Вип. 17. – С. 51–55.**

1995

- 213. Державний професійний екзамен у педагогічному вузі / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Науково-методичні проблеми викладання психолого-педагогічних дисциплін : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Мелітополь, 1995. – С. 32–33.**
- 214. Майстерність педагогічного монологу / Н. М. Тарасевич // Єдність педагогіки і психології у цілісному навчально-виховному процесі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 4–5 квіт. 1995 р.) / Мін-во освіти України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1994. – С. 171–173.**
- 215. Особистісно-діяльнісний підхід у визначенні змісту психолого-педагогічної підготовки вчителя / Н. М. Тарасевич // Високі технології виховання : матеріали I міжнар. наук.-практ. конф. – Харків, 1995. – Ч. 2. – С. 26–28.**
- 216. Педагогічні здібності та їх розвиток / Н. М. Тарасевич // Обдаровані діти: виявлення, діагностика і розвиток : матеріали міжнар. семінару, (Полтава, 9–10 лют. 1995 р.) / Міжнар. макаренківська асоціація, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 42–44.**
- 217. Режисура уроку як засіб естетизації навчального процесу / Н. М. Тарасевич // Проблеми естетичного виховання та художньої освіти в системі професійної підготовки вчителів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 17–19 трав. 1995 р.) / АПН України, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 48–50.**

- 218. Славетний випускник Полтавського педінституту – майстер педагогічної справи / Н. М. Тарасевич // Історія Полтавського педагогічного інституту в особах : матеріали конф., присвяченої 80-річному ювілею інституту / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1995. – С. 18–22.**

1996

- 219. Дослідження педагогічного спілкування як діалогу / Н. М. Тарасевич // Культура педагогічного спілкування як фактор гуманітаризації сучасної освіти : матеріали міжрегіональної наук. конф. – Суми, 1996. – С. 90–92.**
- 220. Педагогічне спілкування як діалог – центральна ідея курсу „Основи педагогічної майстерності” / Н. М. Тарасевич // Естетичні грані майстерності педагога : збірник. – Херсон, 1996.**
- 221. Слов’янське коріння школи сердечності у педагогічному досвіді В. О. Сухомлинського / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Слов’янська культура: здобутки і втрати : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 14–16 трав. 1996 р.) / Ін-т мовознавства, Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка, „Слов’янський клуб”. – Полтава, 1996. – Т. 2. – С. 328–331.**
- 222. Школи нового типу – основи формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя / Н. М. Тарасевич // Організація навчально-виховного процесу в середніх загальноосвітніх закладах нового типу : досягнення, проблеми. Перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 1996. – С. 38–42.**

1997

- 223. Внутрішня техніка вчителя як умова створення його творчого самопочуття / Н. М. Тарасевич // Професійна творчість у системі підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів : зб. наук. праць. – К. ; Запоріжжя, 1997. – Вип. 6. – С. 23–29.**
- 224. Педагогічне спілкування як діалог / Н. М. Тарасевич // Нові технології : наук.-метод. зб. – К., 1997. – Вип. 19. – С. 85–92.**

- 225. Учитель – ученик : етика общения / Н. М. Тарасевич // Все для учителя. – 1997. – № 21–22. – С. 28–31.**

1998

- 226. Гуманістична сутність майстерності А. Макаренка-вихователя / І. А. Зязюн, І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 18–43.**
- 227. До історії назви Полтавської трудової колонії імені М. Горького / Н. М. Тарасевич // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1998. – Вип. 1. – С. 190–194.**

1999

- 228. Аналіз гуманістичної спрямованості педагога / Н. М. Тарасевич // Гуманізація навчально-виховного процесу у вищій школі : наук. праці міжнар. наук.-практ. конф. – Слов'янськ, 1999. – С. 161–162.**
- 229. Гуманістична спрямованість як системотвірний фактор майстерності вчителя / Н. М. Тарасевич // Формування національної культури молоді засобами народного мистецтва у контексті творчої спадщини В. М. Верховинця : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ін-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – С. 168–173.**
- 230. Педагогічний персонал Полтавської трудової колонії ім. М. Горького / Н. М. Тарасевич // А. С. Макаренко – видатний педагог ХХ століття : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 12–14 бер. 1998 р.). – Полтава, 1999. – С. 63–67.**
- 231. Формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя в процесі навчання / Н. М. Тарасевич // Вісник Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 1999. – Вип. 1. – С. 105–110.**

2000

- 232. Кімната-музей А. С. Макаренка / М. О. Герасименко, Л. В. Крамущенко, Н. М. Тарасевич, О. Г. Штепа // Пол-**

тавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка мовою музейних експонатів. (Нариси про музеї, музейні кімнати, музейні аудиторії) / ред. Н. В. Жигилій, В. Н. Жук. – Полтава, 2000. – С. 30–39.

- 233. Перші вихованці Полтавської трудової колонії ім. М. Горького** / Н. М. Тарасевич // Історична пам'ять : наук. зб. / ред.: В. О. Пащенко; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 1–2. – С. 91–95.

2001

- 234. Розв'язання педагогічних ситуацій на ідеях педагогіки ненасилля** / Н. М. Тарасевич // Актуалізація ідей антропоцентризму в умовах реформування загальноосвітньої і вищої школи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2001. – С. 80–83.

2002

- 235. Аналіз архивних документів о Полтавской трудової колонії ім. М. Горького** / Н. М. Тарасевич // А. С. Макаренко и мировая педагогика / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – С. 132–134.
- 236. Витоки педагогічної майстерності А. С. Макаренка** / Н. Сіряк, Н. Тарасевич // Світ очима молодих дослідників : зб. наук. праць студентів / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – Вип. 2. – С. 31–32.
- 237. Історія назви Полтавської трудової колонії ім. М. Горького** / Н. М. Тарасевич // Неперервна професійна освіта. – 2002. – Вип. 1 (5). – С. 221–224.
- 238. Методичний комплекс „Основи педагогічної майстерності” : зміст і принципи побудови** / Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність як сучасна технологія розвитку особистості вчителя : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2002. – С. 15–19.
- 239. Педагогічний персонал колонії** / Н. М. Тарасевич // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2002. – Вип. IV. – С. 203–206.

- 240. Педагогічна публіцистика В. Г. Короленка / Н. М. Тарасевич // В. Г. Короленко — людина, громадянин, письменник : IV Короленківські читання : зб. наук. праць / Полт. літературно-меморіальний музей В. Г. Короленка, Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка, Слов'янський клуб м. Полтави. — Полтава, 2002. — С. 74–76.**
- 241. Перші вихованці колонії / Н. М. Тарасевич // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. — 2002. — Вип. 2 (6). — С. 217–222.**
- 242. Психолого-педагогічні засади ефективної роботи студентів з навчальними текстами / Н. М. Тарасевич // Науково-методичні проблеми управління якістю освітньої діяльності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. — Полтава, 2002. — Ч. II. — С. 209–213.**
- 243. У чому сила педагогіки ненасилля? / Н. Тарасевич // Імідж сучасного педагога. — 2002. — № 1. — С. 23–26.**
- 244. Формування гуманістичної стратегії професійної поведінки майбутнього спеціаліста / Н. М. Тарасевич, Р. В. Яремко // Педагогіка добра в контексте етнокультурного соціума : матеріали междунар. науч.-практ. конф., посвященої 150-летию со дня рожд. И. Гаспринского. — Симферополь, 2002. — С. 179–180.**

2003

- 245. Дослідження впливу стилю педагогічного спілкування на ставлення учнів до навчання у авторитарній і гуманістичній парадигмі / Н. Пилипенко, Н. Тарасевич // Педагогічні засади формування гуманістичних цінностей природничої освіти, її спрямованості на розвиток особистості. X Каришинські читання / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2003. — С. 396–398.**
- 246. Наш Макаренко : матеріали засідання Клубу педагогічного краєзнавства до 115-ої річниці від дня народження А. С. Макаренка / наук. кер. та упоряд. Н. М. Тарасевич // Витоки. Альманах Української асоціації Антона Макаренка / Полт.**

держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 1. – С. 155–169.

- 247. Організація навчання як фактор розвитку вихованців у колонії ім. М. Горького / Н. Тарасевич // Витоки. Альманах Української асоціації Антона Макаренка / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2003. – Вип. 1. – С. 122–124.**

2004

- 248. Використання навіювання в індивідуальній бесіді / Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність : тексти. Модуль II / за ред. І. А. Зязюна; Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2004. – Ч. II. – С. 88–120.**
- 249. Ігрові технології в навчанні / Н. М. Тарасевич, О. Г. Штепа // Педагогічні технології : теорія і практика : курс лекцій / за ред. М. В. Гриньової. – Полтава, 2004. – С. 82–110.**
- 250. Піклування про колоністів-робітфаківців у вимірах гуманістичної спрямованості А. С. Макаренка / Н. М. Тарасевич // Витоки. Альманах Української асоціації Антона Макаренка / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 2. – С. 198–201.**
- 251. Професійно-педагогічне спілкування, його сутність та структура. Тема 12 / Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність : тексти. Модуль II / за ред. І. А. Зязюна; Н. М. Тарасевич. – Полтава, 2004. – Ч. I. – С. 6–56.**
- 252. Серце, віддане дітям : педагогічний консиліум : матеріали засідання Клубу педагогічного краєзнавства до 85-ліття від дня народження В. О. Сухомлинського / наук. кер. та упоряд. Н. М. Тарасевич // Витоки. Альманах Української асоціації Антона Макаренка / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2004. – Вип. 2. – С. 231–244.**

2005

- 253. Аналіз професійної підготовки майбутнього вчителя в курсі „Основи педагогічної майстерності” / Н. М. Тарасевич // Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм :**

проблеми теорії і практики підготовки вчителя-вихователя-викладача : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 29 берез.-1 квіт. 2005 р.) / АПН України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т пед. і псих. проф. освіти. – К., 2005. – С. 172–175.

- 254. Використання технології „Я-висловлювання” у розв’язанні педагогічних конфліктів** / Н. М. Тарасевич // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2005. – Вип. 6 (45). – С. 108–115. – (Педагогічні науки).
- 255. Педагогическая техника учителя** / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривonos, О. Г. Мирошник, В. А. Семиченко, Н. Н. Тарасевич // Школьные технологии. – 2005. – № 6. – С. 154–164.

2006

- 256. Демонстрація і аналіз творчих розробок студентів „Калейдоскоп творчих уроків”** / Н. М. Тарасевич // Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посібн. / за ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава, 2006. – С. 206–208.
- 257. Завоювання Куряжа в історії трудової колонії імені М. Горького** / Н. М. Тарасевич // Історична пам’ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 2. – С. 116–122.
- 258. Ігрові технології в навчанні (лекція 5)** / Н. М. Тарасевич, О. Г. Штепа // Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посіб. / за ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава, 2006. – С. 137–158.
- 259. Інноваційні підходи до розробки технології творчого заліку** / Н. Тарасевич // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2006. – Вип. 3 (50). – С. 120–124. – (Педагогічні науки).

- 260. Майстерність спілкування вчителя на завершальному етапі уроку / І. А. Зязюн, Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність : тексти / за заг. ред. І. А. Зязюна. — Полтава, 2006. — Модуль III. — С. 156–167.**
- 261. Майстерність спілкування вчителя під час вивчення нового матеріалу. Діалог у процесі бесіди / Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність : тексти / за заг. ред. І. А. Зязюна. — Полтава, 2006. — Модуль III. — С. 77–93.**
- 262. Позиція ненасилля майбутнього вчителя у педагогічній взаємодії / Г. О. Лисогоренко, Н. М. Тарасевич // Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали студ. наук.-практ. конф. / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2006. — С. 49–52.**
- 263. Рівні педагогічної майстерності викладача вищої школи / Н. М. Тарасевич // Психолого-педагогічні проблеми формування професіоналізму викладача вищої школи в умовах європейського виміру : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Полтава, 15–16 лют. 2006 р.) / Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 2006. — С. 95–97.**
- 264. Технологія навчання у співробітництві (лабораторне заняття № 9) / І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич // Педагогічні технології : теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за ред. проф. М. В. Гриньової. — Полтава, 2006. — С. 164–174.**
- 265. Технологія організації рефлексії навчальної діяльності : „Портфель учня” (лабораторне заняття № 7) / М. В. Гриньова, Н. М. Тарасевич // Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посіб. / за ред. проф. М. В. Гриньової. — Полтава, 2006. — С. 129–136.**

2007

- 266. Педагогічний турнір „Сходінка до майстерності” / Н. М. Тарасевич // Педагогічна майстерність керівника освітнього закладу : теорія і практика : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (Полтава, 26–27 квіт. 2007 р.) / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. — Полтава, 2007. — С. 232–239.**

- 267. Причетність до таїнства вчительської місії / Л. Л. Король, Н. М. Тарасевич // Освіта України. – 2007. – № 36. – С. 7.**
- 268. Становлення діалогічної позиції у педагогічному спілкуванні / Н. М. Тарасевич // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2007. – Вип. 3 – С. 73–79. – (Педагогічні науки).**

2008

- 269. Антон Макаренко і Рон Кларк : мета одна, способи різні / С. Іванченко, Н. Тарасевич // Євробюлетень. – 2008. – № 9. – С. 15–17.**
- 270. Динаміка виховного колективу колонії імені Максима Горького / Н. М. Тарасевич // Історична пам'ять : наук. зб. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – Вип. 2. – С. 94–98.**
- 271. Педагогическая техника учителя / Н. Тарасевич // Педагогическая техника. – 2008. – № 4. – С. 60–79.**
- 272. Рон Кларк, американский учитель, последователь А. С. Макаренко / С. Іванченко, Н. Тарасевич // Нар. образование. – 2008. – № 2. – С. 161–162.**
- 273. Феномен особистостей А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського у становленні професійної позиції майбутнього вчителя / Н. М. Тарасевич // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2008. – Вип. 5. – С. 173–178. – (Педагогічні науки).**
- 274. Школа життя у досвіді А. С. Макаренка / Н. М. Кривонос (Тарасевич) // Філософія педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / редкол. Н. Г. Ничкало та ін.; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К. : Вінниця, 2008. – С. 281–286.**

2009

- 275. Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту / Н. М. Тарасевич // Природничий факультет : історія та сьогодення : до 95-річчя Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка та 90-річчя природничого факультету. – Полтава, 2009. – С. 178–237.**

- 276. Лицар педагогічної майстерності (Про видатного ректора і навчителя вчителів Івана Андрійовича Зязюна) / Л. Король, Н. Тарасевич, // Рідний край. – 2009. – № 2 (21). – С. 85–91.**
- 277. Основы педагогического мастерства как личностно-ориентированная технология подготовки будущего учителя / Л. Л. Король, Н. Н. Тарасевич // Формирование личности педагога-профессионала в условиях многоуровневого образования : материалы междунар. науч.-метод. конф. (Рязань, 21–23 окт. 2009 г.) / Рязанський госуд. ун-т ім. С. А. Есенина. – Рязань, 2009. – С. 177–179.**
- 278. Традиції організації міжкурсової співдружності студентства у навчально-виховній сфері на засадах самоврядування у Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка / М. Клименко, Н. Тарасевич, І. Тіхомірова // Виховання особистісних якостей майбутніх фахівців у системі студентського самоврядування : матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Полтава, 24–25 квіт. 2009 р.) / Полтавська обласна рада, Полтавська міська рада, кафедра пед. майстерності Полт. держ. пед. ун-ту імені В. Г. Короленка та ін. – Полтава, 2009. – С. 177–178.**
- 279. Тріумф педагогічної поеми / Н. М. Тарасевич // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. пр. / Полт. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2009. – Вип. 6. – С. 150–152.**

2010

- 280. Досвід А. Макаренка в управлінні педагогічним персоналом в колонії ім. М. Горького / Н. М. Тарасевич // Менеджмент освітніх закладів та управління проектами : зб. наук. праць ПНПУ імені В. Г. Короленка / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. – Полтава, 2010. – С. 229–236.**
- 281. Концептологічний підхід в науковому осмисленні сутності педагогічної майстерності / Л. Л. Король, Н. М. Тарасевич // Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукр. наук.-**

практ. конф. „Концептологія в системі гуманітарних наук”.
— Полтава, 2010. — С. 28–32.

- 282. Освоєння процедури експертного оцінювання як складової управління в закладах освіти** / Є. В. Копилець, Н. М. Тарасевич // Традиції та інновації менеджменту навчальних закладів і реалізація управлінських проєктів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 11–12 берез. 2010 р.) / заг. ред. М. В. Гриньової; Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, каф. пед. майстерності та менеджменту, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України та ін. — Полтава, 2010. — С. 61–62.
- 283. Педагогічна майстерність — складник міждисциплінарного наукового дискурсу** / Л. Л. Король, Н. М. Тарасевич // Концептосфера педагогічної аксіології : матеріали філософсько-методологічного семінару „Аксеолог. концепт. пед. освіти” — К. : Ніжин, 2010. — С. 91–108.

III. Рецензії

1973

- 284. Рекомендуют исследователи. Размышления над книгой** : [о книге : Проблемы развития сельской школы. — Смоленск, 1973] / И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. — 1973. — 9 окт.

1974

- 285. [Рецензия]** / И. Кривонос, Н. Тарасевич // Учит. газ. — 1974. — 19 сент. — Рецен. на кн. : Плеханов А. В. Очерки по истории русской революционно-демократической педагогики : в 2 вып. — Владимир, 1973, 1974.

1978

- 286. Наукова спадщина Сухомлинського** : [про п'ятий том вибраних творів В. О. Сухомлинського] / Н. Базилевич, І. Криво-

нос, Н. Тарасевич // Комсомолец Полтавщини. — 1978. — 27 квіт.

1998

- 287. [Рецензія]** / Н. М. Тарасевич // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. — Полтава, 1998. — Вип. 2. — С. 227–228. — Рецен. на кн. : Зарубіжна література ХХ ст. : навч. посіб. для 11 кл. / за ред. О. М. Ніколенко, Н. В. Хоменко, Т. М. Конєвої. — К., 1998. — 320 с.

IV. Публікації про Н. М. Тарасевич

- 288. Вузівська наука** // Зоря Полтавщини. — 1988. — 5 жовт.
У статті згадується про наукові досягнення Н. М. Тарасевич в дослідженнях з експериментальної цільової програми „Учитель”.
- 289. Кафедрі педагогічної майстерності — 25 років : історія та сьогодення** : про першу в Україні кафедру педагогічної майстерності / М. Гриньова // Директор школи, ліцею, гімназії. — 2006. — № 2. — С. 42–44.
- 290. Людина, яка веде за собою** : [до 70-ліття Н. М. Тарасевич] / Г. Кудряшов // Освіта України. — 2006. — 10 лютого. — С. 3.
- 291. Майстер-клас Ніни Тарасевич** // Директор школи, ліцею, гімназії. — 2006. — № 2. — С. 48.
- 292. Медалі — викладачам** /Л. Юрченко // Рад. освіта. — 1982. — 31 серп.
Викладачі Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка — І. Ф. Кривонос, Н. М. Тарасевич, В. П. Мирний нагороджені медалями ВДНГ СРСР.
- 293. Педагогіка А. С. Макаренка сьогодні і завтра** / В. Моргун // Зоря Полтавщини. — 1999. — 27 берез.
На урочистостях, присвячених 111-річниці з дня народження А. С. Макаренка, виступили викладачі педінституту Л. Крамущенко, Н. Тарасевич, І. Кривонос.

- 294. [Про Н. М. Тарасевич, професора ПДПУ імені В. Г. Короленка]** // Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка : історія і сьогодення / Б. В. Год, О. П. Єрмак, П. В. Киридон. – Полтава, 2009. – С. 74, 80, 83, 126, 128, 188, 190.
- 295. Спеціальність педагога – бути вихователем** / Н. Іванченко // Молодь України. – 1982. – 18 липн.
У розмові про педмайстерність брали участь ректор Полтавського педінституту І. А. Зязюн, викладач Н. М. Тарасевич та студенти.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

Mistrzostwo pedagogiczne	57
Активне соціально-психологічне навчання в спецкурсі „Основи педагогічної майстерності”	135
Активное социально-психологическое обучение в курсе „Основы педагогического мастерства”	147
Анализ архивных документов о Полтавской трудовой колонии им. М. Горького	235
Аналіз гуманістичної спрямованості педагога	228
Аналіз професійної підготовки майбутнього вчителя в курсі „Основи педагогічної майстерності”	253
Аналіз психолого-педагогічного компонента підготовки вчителя	200
Антон Макаренко : Харківська трудова колонія ім. М. Горького (в документах і матеріалах 1926–1928 рр.)	69
Антон Макаренко і Рон Кларк: мета одна, способи різні	269
Введение к методическим рекомендациям	151
Ви творчий вчитель	201
Вивчення рівня моральної вихованості учнів як основа планування роботи класного керівника	79
Використання навіювання в індивідуальній бесіді	248
Використання технології „Я-висловлювання” у розв’язанні педагогічних конфліктів	254
Витоки педагогічної майстерності А. С. Макаренка	236
Виховання гуманних якостей у підлітків	2
Виховувати громадянина	105
Внедрение идей В. А. Сухомлинского о мастерстве саморегуляции педагога в практику подготовки учителя	157

Внедрение положений А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве в процессе профессиональной подготовки будущего учителя	158
Внутрішня техніка вчителя як умова створення його творчого самопочуття	223
Вопросы профессионально-педагогической подготовки будущего учителя.....	19
Воспитание гуманных взаимоотношений внутри классного коллектива младших подростков	84
Воспитать мастера	116
Вузівська наука	288
Вчимось у великих педагогів	85
Вчителю бути майстром	122
Н. В. Гоголь и проблема личности педагога	136
Готувати педагога-майстра своєї справи	125
Гуманістична спрямованість як системотвірний фактор майстерності вчителя	229
Гуманістична сутність майстерності А. Макаренка-вихователя	226
Давайте все же попробуем! Школа – прорыв к новому.....	152
Демонстрація і аналіз творчих розробок студентів „Калейдоскоп творчих уроків”	256
Державний професійний екзамен у педагогічному вузі	213
Диагностика и тенденции развития гуманных взаимо- отношений в классных коллективах младших подростков	97
Динаміка виховного колективу колонії імені Максима Горького.....	270
Директор і його школа	91
Діти зростають не білоручками	78

До історії назви Полтавської трудової колонії імені М. Горького	227
Досвід А. Макаренка в управлінні педагогічним персоналом в колонії ім. М. Горького	280
Дослідження впливу стилю педагогічного спілкування на ставлення учнів до навчання у авторитарній і гуманістичній парадигмі	245
Дослідження логіки і змісту педагогічного компонента професійної освіти вчителя	198
Дослідження педагогічного спілкування як діалогу	219
Експертиза проектної діяльності : навч.метод. посіб.	70
Завершающий том избранных произведений В. А. Сухомлинского	108
Завоювання Куряжа в історії трудової колонії імені М. Горького	257
Зустріч із Сухомлинським.....	117
Зустрічі з майбутнім. Формування в студентів вузу любви та інтересів до професії.....	92
И учителям и родителям	109
Идеи А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве в курсе „Основы педагогического мастерства”	159
Из опыта обучения будущих учителей сельских школ педагогическому мастерству.....	130
Из опыта оптимизации структуры профессиональной подготовки педагогических кадров	195
Издано Владимирским пединститутом.....	98
Изучение мастерства общения учителя с учащимися	123
Индивидуальный корректив в системе формирования гуманных отношений в классных коллективах младших подростков	81

Использование активных методов обучения в процессе преподавания курса „Основы педагогического мастерства”	160
Использование комнаты-музея В. А. Сухомлинского в профессиональном воспитании студентов	179
Исследование проблемы формирования основ педагогического мастерства у студентов	144
История педагогики. Новые страницы	93
Ігрові технології в навчанні (лекція 5)	258
Ігрові технології в навчанні	249
Інноваційні підходи до розробки технології творчого заліку	259
Інструктивно-методичні матеріали з педагогічної практики для студентів III-V курсів	3
Історія назви Полтавської трудової колонії ім. М. Горького	237
Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту	275
Кафедрі педагогічної майстерності – 25 років : історія та сьогодення.....	289
Кімната-музей А. С. Макаренка.....	232
Коллективная творческая деятельность и формирование гуманных отношений у младших подростков.....	202
Конкурс – форма творческого экзамена в определении ступени роста будущего учителя.....	196
Конкурс педагогического мастерства	137
Конкурсы педагогического мастерства – ступени роста будущего учителя.....	180
Концептологічний підхід в науковому осмисленні сутності педагогічної майстерності	281
Концепция педагогического мастерства как системы	181

Концепція діяльності Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка	43
Критеріально орієнтовані тести для визначення професійної готовності студентів до педагогічної діяльності.....	203
Н. К. Крупская и гуманизация школы.....	182
Курс педагогического мастерства и формирование гуманистической направленности педагога	148
Лабораторное занятие № 10. Техника речи. Голос учителя	162
Лабораторное занятие № 11. Гласные звуки	163
Лабораторное занятие № 12. Техника речи. Согласные звуки.....	164
Лабораторное занятие № 16. Основы мимической и пантомимической выразительности	165
Лабораторное занятие № 17. Конкурс педагогического мастерства.....	166
Лабораторное занятие № 22. Мастерство убеждающего воздействия	167
Лабораторное занятие № 25. Приёмы педагогического взаимодействия	168
Лабораторное занятие № 31. Мастерство организации общественно полезной деятельности.....	169
Лабораторное занятие № 33. Мастерство воспитателя в проведении бесед с родителями.....	170
Лабораторное занятие № 34. Конкурс педагогического мастерства	171
Лабораторное занятие № 9. Техника речи. Дыхание	161
Лектор-методист : программа отделения по подготовке лекторов-методистов в университете молодого лектора	27
В. І. Ленін про вивчення і поширення передового педагогічного досвіду	99

Лицар педагогічної майстерності (Про видатного ректора і навчителя вчителів Івана Андрійовича Зязюна)	276
Логика курса „Основы педагогического мастерства”	183
А. В. Луначарський про особистість радянського вчителя.....	101
Людина, яка веде за собою	290
Майстер-клас Ніни Тарасевич.....	291
Майстерність педагогічного монологу.....	214
Майстерність педагогічного спілкування : посіб. для орг. самот. роботи студ. над 2 модулем курсу „Основы пед. майстерності”	56
Майстерність спілкування вчителя на завершальному етапі уроку	260
Майстерність спілкування вчителя під час вивчення нового матеріалу. Діалог у процесі бесіди	261
А. С. Макаренко про педагогічний досвід	102
Мастерство общения педагога с аудиторией	126
Мастерство организации общественно-полезной деятельности.....	131
Мастерство педагогического общения как фактор всестороннего развития личности воспитанников	172
Мастерство педагогического общения как этическая проблема	192
Мастерство учителя в управлении собой. Основы техники саморегуляции	153
Медалі – викладачам	292
Методические рекомендации к лекции „Развитие, воспитание и формирование личности” для отделения агитаторов-наставников	8
Методические рекомендации к практическим занятиям по основам педагогического мастерства для студентов I курса	10

Методические рекомендации к учебному плану и семинарским занятиям по курсу „Основы педагогики” для отделения агитаторов-наставников	4
Методические рекомендации по руководству самостоятельной работой студентов I курса	28
Методические рекомендации по теме „Методика устного изложения материала пропагандистом”	5
Методические советы к лекции на тему „Культура общения с людьми”	37
Методические указания к занятиям по педагогическому мастерству на непрерывной практике для студентов I курса	29
Методическое пособие по курсу „Теория и методика политической учебы”	34
Методичний комплекс „Основи педагогічної майстерності” : зміст і принципи побудови.....	238
Методичні вказівки кураторові академічної групи по формуванню радянського студента	6
Моделирование в формировании педагогического мастерства.....	118
Моделирование учебно-воспитательного процесса школы в профессионально-педагогической подготовке студентов	114
Модельовання навчально-виховного процесу школи в професійній підготовці студентів	119
Модель кінцевого результату навчання з основ педагогічної майстерності (I – III курси).....	204
На пути к мастерству.....	184
Надежные крылья	82
Наукова спадщина В. О. Сухомлинського	110
Наукова спадщина Сухомлинського	286

Наш Макаренко : матеріали засідання Клубу педагогічного краєзнавства до 115-ої річниці від дня народження А. С. Макаренка	246
Невикористані резерви. Нові методи навчання в учбовий процес	103
Необходимы уточнения	88
Об уровнях педагогического мастерства преподавателей общественных наук	132
Обретение педагогического мастерства	193
Обучения студентов основам педагогического мастерства	133
Оволодіти педагогічною майстерністю	149
Організація навчання як фактор розвитку вихованців у колонії ім. М. Горького	247
Освоєння процедури експертного оцінювання як складової управління в закладах освіти	282
Основи конфліктології : діяльність менеджера з попередження та розв'язання конфліктів у закладах освіти : навчальний посібник	59
Основи конфліктології : навч.метод. посіб.	71
Основи конфліктології : програма	60
Основи педагогічної майстерності : методичні рекомендації до вивчення курсу	50
Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. : дидактичний супровід I модуля курсу (зміст навчання, форми та терміни контролю на укр. відділенні філолог. ф-ту) ...	65
Основи педагогічної майстерності : навч. програма	72
Основи педагогічної майстерності : навч. програма	77
Основи педагогічної майстерності : програма для педагогічних училищ	39
Основи педагогічної майстерності : програма спецкурсу	7

Основи педагогічної майстерності : програма для педагогічних вузів	40
Основи педагогічної майстерності : робоча навч. програма	73
Основи педагогічної майстерності	154
Основні форми профорієнтаційної роботи з учнями.....	115
Основы мимической и пантомимической выразительности учителя.....	138
Основы педагогического мастерства : учеб. пособ.	30
Основы педагогического мастерства : программа спецкурса.....	9
Основы педагогического мастерства : программа	139
Основы педагогического мастерства : программы педагогических вузов	13
Основы педагогического мастерства : программы педагогических институтов.....	14
Основы педагогического мастерства : программы педагогических институтов.....	31
Основы педагогического мастерства : учеб. пособ. для пед. спец. высш. учеб. заведений	35
Основы педагогического мастерства как личностно- ориентированная технология подготовки будущего учителя.....	277
Особистісно-діяльнісний підхід у визначенні змісту психолого-педагогічної підготовки вчителя	215
Особливості організації навчання класовода за курсом „Основи педагогічної майстерності”	197
Останній план Сухомлинського	94
Пам’ятка-рекомендація для експертної комісії по організації і проведенню співбесід з абітурієнтами	12
Педагогическая практика студентов : проект	20

Педагогическая техника учителя.....	255
Педагогическая техника учителя.....	271
Педагогические основы лекционной пропаганды	185
Педагогическое мастерство и педагогическая техника	134
Педагогическое мастерство как проявление творческой активности учителя в профессиональной деятельности	207
Педагогическое мастерство как система.....	186
Педагогіка А. С. Макаренка сьогодні і завтра.....	293
Педагогічна діяльність і педагогічна майстерність.....	187
Педагогічна експертиза результатів діяльності : програма спецкурсу для підготовки магістрів зі спеціальності 8.000009 „Управління навчальним закладом”	66
Педагогічна майстерність – складник міждисциплінарного наукового дискурсу	283
Педагогічна майстерність : навч. посіб. : дидактичний супровід II модуля курсу (зміст навчання, форми та терміни контролю на укр. відділенні філолог. ф-ту).....	67
Педагогічна майстерність : підручник для вищих пед. навч. закладів	48
Педагогічна майстерність : підручник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів	55
Педагогічна майстерність : підручник.....	74
Педагогічна майстерність : тексти.....	52
Педагогічна майстерність : тексти.....	63
Педагогічна майстерність : тести. Комплект завдань для контролю знань. Ч. 1	45
Педагогічна майстерність : тести. Дешифратори. Ч. 2	46
Педагогічна майстерність : тести. Комплект методик професійного самопізнання. Ч. 3.	47

Педагогічна майстерність : тести. Ч. 1. Комплект завдань для контролю знань	49
Педагогічна майстерність : хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл.	64
Педагогічна майстерність : хрестоматія : навч. посіб.	75
Педагогічна майстерність А. С. Макаренка-вихователя: програма спецкурсу для педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів	41
Педагогічна майстерність батькам	208
Педагогічна публіцистика В. Г. Короленка.....	240
Педагогічне спілкування як діалог – центральна ідея курсу „Основи педагогічної майстерності”	220
Педагогічне спілкування як діалог	224
Педагогічний аналіз як функція управління : навч. посіб.....	61
Педагогічний аналіз як функція управління : програма і метод. рекомендації до вивчення курсу	62
Педагогічний досвід у науковій спадщині К. Д. Ушинського	95
Педагогічний персонал колонії	239
Педагогічний персонал Полтавської трудової колонії ім. М. Горького	230
Педагогічний турнір “Сходинка до майстерності”	266
Педагогічні здібності та їх розвиток	216
Педагогічні технології : теорія та практика : навчальнометодичний посібник	68
Педагогічні технології : теорія та практика : навч.-метод. посіб.	76
Передовой педагогический опыт	140
Перша педагогічна	124
Перші вихованці колонії.....	241

Перші вихованці Полтавської трудової колонії ім. М. Горького	233
Піклування про колоністів-робітфаківців у вимірах гуманістичної спрямованості А. С. Макаренка	250
По системе «школа-педвуз-школа».....	146
Подготовка будущего учителя к самообразованию	145
Подготовка студентов к осуществлению профорIENTATIONной работы в школе	83
Подготовка студентов к профорIENTATIONной работе в школе.....	86
Позиции участников.....	173
Позиція ненасилля майбутнього вчителя у педагогічний взаємодії	262
Полтавська трудова колонія ім. Горького в документах і матеріалах (1920–1926 pp.) : Ч. 1	53
Полтавська трудова колонія ім. Горького в документах і матеріалах (1920–1926 pp.) : Ч. 2	54
Последний план Сухомлинского	89
Построение программы профессиональной ориентации школьников на педагогическую профессию	174
Практикум „Мастерство общения пропагандиста с аудиторией”	26
Приёмы педагогического воздействия.....	127
Примерные учебно-тематический план и программа спецкурса „Основы педагогического мастерства” : проект	21
Принципы построения программы профессиональной ориентации школьников на педагогическую профессию	175
Причетність до таїнства вчительської місії	267
Про Н. М. Тарасевич, професора ПДПУ імені В. Г. Короленка	294

Програма „Юний лектор” для факультативного курсу у середніх школах	188
Програма „Юний лектор” для факультативного курсу у середніх школах	194
Програма самостійної роботи слухачів факультету майбутнього вчителя	42
Программа педагогической практики.....	16
Программа профессиональнопедагогического формирования личности будущего учителя для I, II, III курсов	17
Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”	32
Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”	15
Программа факультатива для учащихся 7-10 классов „Юный педагог”	18
Пропагувати передовий досвід	104
Професійно-педагогічне спілкування, його сутність та структура. Тема 12	251
Психологічна наука, вчитель, учень.....	120
Психолого-педагогические вопросы управления качеством подготовки будущих учителей	176
Психолого-педагогические основы подготовки современного учителя : метод. рекомендации для преподавателей пед. вузов.....	38
Психолого-педагогічний компонент у професійній освіті вчителя.....	205
Психолого-педагогічні засади ефективної роботи студентів з навчальними текстами	242
Пути совершенствования подготовки будущего учителя в педагогическом институте.....	141

Работу каждого на уровень лучших. Из опыта Гадячской школы-интерната Полтавской области.....	100
Режисура уроку як засіб естетизації навчального процесу.....	217
Рекомендуют исследователи. Размышления над книгой.....	284
Рекомендуют исследователи.....	90
Рецензія на кн. : Зарубіжна література ХХ ст. : навч. посіб. для 11 кл. / за ред. О. М. Ніколенко, Н. В. Хоменко, Т. М. Конєвої. – К., 1998	287
Рецензія на кн. : Плеханов А. В. Очерки по истории русской революционноремонтистической педагогикки : в 2 вып. – Владимир, 1973, 1974.	285
Рівні педагогічної майстерності викладача вищої школи	263
Розв'язання педагогічних ситуацій на ідеях педагогіки ненасилля	234
Розуміння молодшими підлітками деяких моральних понять та їх оцінні судження	80
Рон Кларк, американский учитель, последователь А. С. Макаренко	272
Саморегуляція професійної діяльності – умова розвитку педагогічної майстерності вчителя.....	209
Серце, віддане дітям : педагогічний консилиум : матеріали засідання Клубу педагогічного краєзнавства до 85-ліття від дня народження В. О. Сухомлинського.....	252
Система професійно-педагогіческой підготовки учителя.....	142
Славетний випускник Полтавського педінституту – майстер педагогічної справи.....	218
Слов'янське коріння школи сердечності у педагогічному досвіді В. О. Сухомлинського	221
Словник термінології з педагогічної майстерності.....	44

Совершенствование профессионально-педагогической подготовки учителя в свете положений А. С. Макаренко о педагогическом мастерстве.....	150
Специфика преподавания курса „Основы педагогического мастерства”	177
Спеціальність педагога – бути вихователем	295
Спецкурс „Основы педагогического мастерства” в системе подготовки будущего учителя	121
Стандарт и творчество в подготовке учителя.....	199
Становлення діалогічної позиції у педагогічному спілкуванні	268
Стратегія поведінки вчителя в складних педагогічних ситуаціях. Аналіз складних педагогічних ситуацій : програма спецкурсу і спецпрактикуму.....	51
Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях : спецкурс : тексти лекцій.....	58
Студенти вчать у Макаренка	111
В. А. Сухомлинский о мастерстве слова учителя.....	112
В. О. Сухомлинський і проблеми передового досвіду	106
Сущность педагогического мастерства и пути его становления в вузе	189
Там, где учились А. С. Макаренко и В. А. Сухомлинский.....	87
Тести. Педагогічне спілкування	210
Технология отслеживания уровня профессиональной подготовки будущего учителя.....	211
Технологія навчання у співробітництві (лабораторне заняття № 9).....	264
Технологія організації рефлексії навчальної діяльності : „Портфель учня” (лабораторне заняття № 7).....	265

Технологія побудови критеріально-орієнтованих тестів для визначення рівня професійної готовності студентів	212
Традиції організації міжкурсової співдружності студентства у навчально-виховній сфері на засадах самоврядування у Полтавському державному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка	278
Тріумф педагогічної поеми	279
У чому сила педагогіки ненасилля?.....	243
Убеждение в педагогическом процессе	128
Урок директора школы	96
Учитель – ученик : этика общения.....	155
Учитель – ученик : этика общения.....	225
Учитель младших классов, особенности его работы	190
Учитель, которого ждут : из опыта работы Полтавского пединститута им. В. Г. Короленко	33
Феномен особистостей А. С. Макаренка і В. О. Сухомлинського у становленні професійної позиції майбутнього вчителя	273
Формирование гуманных отношений в классных коллективах младших подростков.....	1
Формирование диалогического общения в процессе профессиональной подготовки будущих учителей	178
Формирование коммуникативных умений учителя биологии	129
Формирование основ мастерства учителя в педагогическом вузе	143
Формирование профессиональной позиции студента педагогического вуза.....	156
Формирование у студентов педагогических умений в свете рекомендаций А. С. Макаренко	113

Формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя в процесі навчання	231
Формування гуманістичної стратегії професійної поведінки майбутнього спеціаліста.....	244
Формування гуманних відносин молодших підлітків у процесі трудової діяльності.....	206
Ціцерони за шкільною партою	191
Читая сочинения В. А. Сухомлинского.....	107
Школа життя у досвіді А. С. Макаренка	274
Школа юного педагога : програма факультатива для учасників шкіл	11
Школи нового типу – основи формування гуманістичної спрямованості майбутнього вчителя	222
Експериментальная программа „Основы профессионального самовоспитания будущего учителя”	22
Експериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : I курс	23
Експериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : II курс.....	24
Експериментальная программа безотрывной педагогической практики студентов в базовых школах-лабораториях : III курс	25
Юний лектор : програма факультативного курсу для середніх шкіл	36

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абдуллина О. А.	16, 20
Андриевский М.	109
Базилевич Н. Г.	10, 44, 49, 64, 75, 92, 101, 103, 105, 106, 107, 108, 110, 179, 182, 286
Бардинова В. Д.	23, 24, 25
Барзий Т. В.	23, 24, 25
Безобразова Л. Л.	42, 43
Бойко А. Н.	17
Бондарчук Л. І.	154
Брагина Г. В.	28, 31, 37
Бургин М. С.	38
Гавакова Т. І.	3, 7, 9, 13, 121, 129, 139
Герасименко М. О.	232
Гладкий С. О.	210
Год Б. В.	294
Григор Л.	149
Гриньова М. В.	68, 76, 249, 256, 258, 264, 265, 280, 282, 289
Дмитренко Т. Г.	28, 75, 153
Дмитрик И. С.	38
Дорошенко Л. В.	39
Еремеева Т.	123
Єрмак О. П.	53, 54, 294
Жигилій Н. В.	232
Жук В. Н.	232

Зязюн І. А.	9, 11, 13, 14, 15, 18, 21, 22, 27, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 40, 48, 52, 53, 54, 55, 57, 63, 64, 69, 74, 75, 77, 120, 139, 185, 188, 194, 226, 248, 251, 255, 260, 261, 276, 295
Іванченко Н.	295
Іванченко С.	269, 272
Кан-Калик В. А.	22
Кипренко Н. М.	135
Киридон П. В.	294
Кислих Т. А.	135
Клименко М.	278
Конєва Т. М.	287
Копилець Є. В.	70, 282
Король Л. Л.	61, 62, 267, 276, 277, 281, 283
Крамущенко Л. В.	21, 27, 38, 40, 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 53, 54, 55, 57, 74, 145, 176, 197, 204, 232, 255, 293
Кривонос І. Ф.	2, 4, 7, 9, 13, 15, 18, 19, 21, 27, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 48, 53, 54, 55, 57, 63, 68, 69, 74, 75, 77, 82, 83, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 116, 121, 122, 124, 125, 130, 133, 139, 140, 142, 143, 146, 148, 152, 175, 188, 193, 194, 199, 200, 211, 213, 221, 226, 255, 264, 284, 285, 286, 293
Кудряшов Г.	290
Лебедик Н. П.	33
Лисогоренко Г. О.	262
Литвиненко Н. С.	3, 15
Лобурец В. Е.	33
Малаканова Л. В.	44, 64, 75
Мирошник О. Г.	55, 74, 255

Моргун В. Ф.	33, 293
Морозова В. С.	16
Мудрак В. И.	17
Ничкало Н. Г.	274
Ніколенко О. М.	287
Павлій М.	100
Пашенко В. О.	43, 233
Пелипец В. С.	34
Перепелица В. П.	128
Пивовар Н. М.	26, 29, 42, 44, 75, 161, 162,
Пилипенко Н.	245
Попова Е. И.	15
Рувинский Л. И.	22
Савельєва Н. Н.	176
Савенкова Л. А.	15, 129
Самещенко О. Г.	26, 48, 57, 197, 204
Семиченко В. А.	26, 29, 37, 38, 47, 48, 55, 57, 74, 160, 195, 208, 255
Сіряк Н.	236
Степаненко М. І.	43
Тетянич Л. І.	36, 188, 194
Тіхомірова І.	278
Ткаченко А. В.	69, 75
Тодорова И. С.	131, 169, 178
Українець Л. Ф.	75

Хоменко Н. В.	287
Цуркава М. О.	166, 171
Шварц И. Е.	22
Штепа О. Г.	68, 75, 232, 249, 258
Юрченко Л.	292
Яремко Р. В.	244
Яценко Т. С.	135, 147

ЗМІСТ

Від упорядника	5
Подяка	8
Біографія професора Н. М. Тарасевич	9
Нагороди та відзнаки професора Н. М. Тарасевич	19
Наукова школа професора Н. М. Тарасевич	25
Про Ніну Тарасевич – учні, колеги, друзі	29
Герасименко М. О.	31
Зязюн І. А.	32
Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту	34
Ковшова Р. Ф.	36
Копилець Є. В.	37
Король Л. Л.	39
Кудряшов Г. О.	41
Кудряшова Н. П.	45
Куторжевська Л. І.	47
Лозова В. І.	50
Моргун В. Ф., Лебедик М. П.	52
Остапенко А. О.	56
«Паросток»	57
Савенкова Л. О.	58
Семиченко В. А.	59
Степаненко М. І.	61
Сущенко Т. І.	64
Ткаченко А. В.	65
Ткаченко К.	66
Українець Л. Ф.	67
Хомич Л. О.	68
Цуркава М. О.	70
Штогаренко Т. П.	72
Персональна бібліографія професора Н. М. Тарасевич	75
Алфавітний покажчик	117
Іменний покажчик	134
Зміст	138

Інформаційне видання

ПРОФЕСОР НІНА ТАРАСЕВИЧ

Біобібліографічний покажчик

До 75-ліття від дня народження

Відповідальний редактор – *Гліб Кудряшов*

Редактор-бібліограф – *Ірина Лесунова*

Комп'ютерна верстка та дизайн – *Галина Ковіка*

Обкладинка – *Галина Ковіка, Гліб Кудряшов*

Фото – *Дар'я Розумняк*

Мова українська та російська

Підписано до друку 31.01.2011 р. Формат 60x84/16.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура NewtonС, Calibri.
Обл.-вид. арк. 3,8. Ум. друк. арк. 8,13.
Наклад 150 прим. Зам. № 99.

Видруковано в ПНПУ імені В. Г. Короленка
36003, м. Полтава, вул. Остроградського, 2
тел.: +38 (05322) 2-58-85

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
(серія ДК № 3817 від 01.07.2010 р.)